Է՛ ՏԱՐԻ 2046 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՑ 1 ՏՐԷ 1383—Հ. Տ. 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890-Ն Տ. 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890—ՀԻՃՐ. 8 ՌԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1308 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونكیان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	160
» »	80
» »	40
Գաւառաց »	200
» »	100
Օտար երկիրներ	56
» »	28

[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Իտալիոյ մէջ ընտրական պայքարն ամենայն ջերմութեամբ յառաջ կը տարուի, և այս կիւրակի իտալեան ժողովուրդն իւր վճիռը պիտի տայ, հաստատելով օրուան վարչութիւնը կամ փոփոխելով։ Պ. Քրիսփի ապահով է թէ յաղթական պիտի ելնէ պայքարէն։ Բայց իւր հակառակորդք եւս մեծ գործունէութիւն կը ցուցնեն։ Արմատական կուսակցութեան պետ Պ. Քավալօթի Ֆօքէրօ-ը արմատական լրագրին կը հաղորդէ ի Փարիզ բնակեալ մեծահարուստ Պ. Չերնուշիի մէկ նամակն և ներփակեալ 100,000 ֆրանքի փոխանակագիրը, զոր կը նուիրէ արմատական դատին յաջողութեան, Պ. Քրիսփիի դէմ արմատական ընտրելին յաջողցնելու նպատակաւ։

— Ցունաստանի դաշնաժառանգը Զարեւիչին հետ Եգիպտոս պիտի ուղեւորի։ Եգիպտոսի ռուսական, յունական և ֆրանսական գաղթականութիւնք փայլուն ընդունելութիւններ կը պատրաստուին ընել անոնց։ Ցաղթական կամարներ կը կանգնուին տեղ տեղ։

—Տքթ. Քոխ իւր դեղին տուաւ Paratoloïdine «Փարաթոլոյտին» անունը։

—Ֆրանսական խմբագիրք ոմանք, աւելի կամ նուազ բացառաբար, կը խոստովանին Տքթ. Քոխի գիւտին մարդկային մեծ նշանակութիւնն եւ գերման գիտնականին անժխտելի արժանիքը։ Ֆիկարոյի մէջ Տքթ. Սէն-Սէա, Տքթ. Քոխի յօդուածին համառօտութիւնն ընելով, սապէս կը վերջացնէ. «Այս ծանօթութիւններէ կ'երեւի թէ Տքթ. Քոխ միջոց գտած է սփոփելու հիւանդ մարդկութեան մէկ մեծ մասն, և իւր շնորհիւ, համեմատապէս կարճ միջոցի մէջ, հիւծախտն ամեն տեսակներով, ընդ որս քաղցկեղն (cancer) և թոքախտը, կարի հազուադէպ պիտի ըլլան։ Ուրեմն, Տքթ. Քոխ շատ մեծ գիւտ մ'ըրած է, և ասոր համար պէտք է խորապէս երախտապարտ ըլլինք իրեն։ Կրնանք և մինչեւ իսկ պէտք է ցաւինք որ այս գիւտն ընողը ֆրանսացի մը չէ,—բայց մեր հայրենասիրութիւն ասկէ աւելի բան մ'ընել տալու չէ մեզ։ Մարդկութիւնն ամենուրեք կը տառապի. պէտք է ընդունինք դարմաններն՝ ո՛ր կողմէն ալ գան»։ Նոյն թերթին գիտնական յօդուածագիրն ալ կը խոստովանի թէ թոքախտի դարմանը գտնող Տքթ. Քոխ ինքն էր որ առաջինն գտաւ նաեւ թոքախտի միկրոբը։

—Լավիժըրի կարդինալին ֆրանսական Հանրապետութեան յարելն և իւր հօտին հրաւէր կարդալն որպէս զի ճանչնան Հանրապետութիւնն իբրեւ օրինաւոր կառավարութիւն երկրին՝ աննպաստ տպաւորութիւն ըրաւ միապետական կաթոլիկ կուսակցութեան պ մեծագոյն մասին վրայ, որ իւր լրագրերով կը քննադատէ կարդինալն, և կ'ըսէ թէ արդի հանրապետական վարչութիւնն եւս Նափոլէոնեան վարչութեան պէս վաղանցիկ բան մ'է, և ոչ նուազ անիրաւութեան վրայ հիմնեալ, կարդինալն հաչակած էր թէ քանիցս կատարուած ընդհանուր ընտրութեամբք ֆրանսական ազգն իւր հաւանութիւնն յայտնած է Հանրապետութեան. բայց միապետական ծայրայեղ լրագիրք կը պատասխանեն թէ այս վերջին ընդհանուր ընտրութիւնք ո՛րքան միայն անկեղծ և վաւերական կրնան համարուիլ որքան Նափոլէոն Գ.ի օրով կատարուածներն, որովք եւս ըսուեցաւ թէ Ֆրանսա հաւանութիւն տուած էր Նափոլէոնեան իշխանութեան վերահաստատման։ Այսու հանդերձ, Հռոմի պապական թերթեր, որք ուղղապէս Վատիկանէ կը ներշնչուին, իրաւունք կուտան Լավիժըրի կարդինալին, և Ֆիկարօ եւս, իբրեւ ներկայացուցիչ չափաւոր միապետական կուսակցութեան, որ կը սկսի ճանչել Հանրապետական Սահմանադրութիւնը, կարդինալին համամիտ կը լինի ծայրայեղ միապետականներուն դէմ, զորս իրենց աշխարհական վիճակին մէջ Պապէն ալ աւելի պապական տեսնելուն զարմանք կը յայտնէ։

— Հռոմայ լրագիրք կ'ըսեն թէ՝ խնայողական նկատումներով՝ Իտալիոյ պատերազմական նախարարը չի փութար անծուխ վառօդն ընդունելու, զոր իտալեան բանակին մէջ մտցնելու համար արդի բոլոր հրացանները փոխել հարկ կը լինի։

—Փեթերսպուրկի մէջ կը սկսի հրատարակութիւնն ֆրանսերէն թերթի մը որ յատկապէս Ռուսիոյ տնտեսական շահերուն պիտի նուիրուի, Economiste russe անուամբ, ընդ անօրինութեամբ երեւելի եւմտագէտ Պ. Ա. Վէսէլովսքիի։

— Անգլիացիք շատ յուզուեցան Սէրփէնթ մարտանաւուն ընկղմման լուրն առնելով։ Կ'ուզեն որ այս աղէտին վրայ հիմնովին քննութիւն մը կատարուի, և Ծովակալութեան դքին նախագահութեամբ զինուորական ատեան մը յանձնուեցաւ խնդիրը։

—Ֆրանքֆորթցի Տքթ. Վայլէն կը հեռագրէ առ Տքթ. Քոխ.

«Ձեր դեղով պատուաստեցի ինն ամեայ մանչ մը որ գրեթէ ծնունդէն ի վեր վարակեալ էր lupus կոչուած դէմքի մորթային հիւծախտով։ Հին դրութեամբ անյաջող կերպիւ դարմաններ էին ըրեր, այսինքն՝ վէրքն այրեր էին տաք երկաթով, վէրքը կտրեր հաներ էին, ևն։ Այս հին դարման ութ ամիս շարունակուած և ապարդիւն մնացած էր։ Իսկ ձեր պատուաստին ազդեցութիւնն զգալի եղաւ ներարկումէն հինգ ժամ ետքը։ Տասն ժամ ետքը տղայն փսխեց, և տաքութիւն զգաց։ Հիմա տենդն անցած է, մորթային ուռեցքին կամ վէրքին նշաններն անհետ եղած են, և դէմքը կ'ըսպիանայ, որպէս անցեալ երեքշաբթի աղջկան մը վրայ գիտուեցաւ։ Այս աղջիկ միայն չորս տարիէ ի վեր վարակեալ էր։ Մանչն հիմա լաւ կը քնանայ, և ախորժակը բաց է»։

—Փարիզի սեղանաւորական գլխաւոր թերթերէն մին, Մէսսաժէ տը Փարի, Ֆրանսայի Պանքային կողմէ Անգլիոյ Պանքային եղած փոխառութեան վրայ խօսելով, կ'ըսէ. «Մեր վարկի մեծ հաստատութեան այս գործ զանազան կողմերէ քննադատուեցաւ, սա առարկութեամբ թէ Անգլիոյ Պանքային տրամադրութեան ներքեւ դրուած դրամական զօրութեամբ աւելի օգտակար գործ մը կարելի էր ընել՝ օգնութիւն հասցնելով ազգային (ֆրանսացի) փոքր արհեստաւորաց և վաճառականաց։ Բայց այսպիսի փաստեր հերքելու հազիւ թէ պէտք կայ։ Հարկ է գիտնալ թէ Պանքան թղթով (պանքանոտով) և ո՛չ թէ ոսկեդրամով կը գոհացնէ փոքր վաճառականութեան խնդրանքը։ Լոնտոն ոսկեդրամ զրկելուն նպատակն է դրամադլխի տոկոսին 7 կամ 8 %-ի բարձրանալուն առաջքն առնուլ։ Զի յայնժամ զուցէ Ֆրանսայի Պանքն եւս կը հարկադրուէր բարձրացնել իւր զեղչի սակը, զոր ցարդ 3 %-ի վրայ բռնելու յաջողեցաւ, յօգուտ նոյն իսկ ֆրանսական վաճառականութեան»։

—Ամերիկայի մէջ ժողովրդական կուսակցութեան ընտրական մեծ և անակնկալ յաղթանակը վերստին օրուան խնդիր ըրաւ Մաք Քինլիի մաքսային օրէնքն, որոյ փոփոխման խօսք կ'ընեն այժմ ո՛չ միայն ժողովրդականք այլ և Հանրապետականք։ Ժողովրդականք որոշեցին զի Նոյեմբեր երեսփ. ժողովը գումարուելուն պէս նոյն իսկ Մաք Քինլիի օրէնքին ամբողջութեան վրայ չյարձակին, այլ կարգ մը օրինագծեր ներկայացնելով՝ այն օրինօք հաստատեալ այս կամ այն մաքսին հետզհետէ նուազում մը պահանջեն, սկսելով բուրդերէ, գինիներէ, աղէ, բամպակներէ և շինուածափայտերէ։ Միւս կողմէ, նոյն ինքն Պ. Հարրիսըն Նախագահ, քանիցս Պ. Պլէյնի հետ խորհրդակցելէ և ամենէն ազդեցիկ հանրապետական երեսփոխանաց և ծերակուտականաց կարծիքն իմանալէ ետեւ, հրամայեց յանձնաժողովոյ մը կազմութիւնն, որ զանազան բարեփոխումներ պիտի առաջարկէ Պ. Մաք Քինլիի ձախո՛ղ օրէնքին։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

«Բարեկամք Ռուսիոյ» անուամբ ֆրանսական ընկերութիւն մը կազմուեցաւ Փարիզի մէջ, նպատակ ունենալով «հասարակութեան ճանչցնել Ռուսիան, իւր քաղաքակրթութիւն, իւր արտաքին շահեր որք կապակցեալ են Ֆրանսայի շահուց հետ, զարգացնել և ընդարձակել Ռուսիոյ և Ֆրանսայի յարաբերութիւններն, եւ ըստ կարելւոյն պաշտպանել անոնց յարաբերութիւններն ու շահերն։ Ընկերութեան կազմակերպիչ յանձնաժողովոյն անդամ են շատ մը ազնուականներ, զօրավարներ, ծովակալներ, քաղաքային պաշտօնեաներ և ֆրանսական ընկերութեան ամեն դասակարգութեան պատկանող աւելի կամ նուազ երեւելի անձնաւորք։ «Ընկերութիւնը պիտի աշխատի ամեն առթիւ օրինաւորապէս արտայայտել Ֆրանսայի համակրանքն առ Ռուսիա. առեւտրական յարաբերութիւններն ու հաղորդակցութիւնները մշակել եւ զարգացնել Ռուսիոյ և Ֆրանսայի միջեւ. ծովային եւ ցամաքային փոխադրութեան ծախքերը նուազեցնել երկուց երկրաց միջեւ. վարկի գործողութիւնները դիւրացնել, և ըստ կարելւոյն նուազեցնել մաքսերը. Հրապարակախօսութեամբք և լրագրութեամբ լուսաւորել հանրային կարծիքը Ռուսիոյ և Ֆրանսայի հասարակային շահերուն վերաբերող ամեն դէպքերու և խորհուրդներու վրայ։ Ընկերութիւնը պիտի զգուշանայ ներքին եւ կրօնային քաղաքականութեան վրայ վիճաբանութիւններէ»։

Ընկերութեան կազմակերպութիւնն արտակարգ բան մը չունի. ուրիշ ընկերութեանց կը նմանի։ Անդամք քանի մը կարգի կը բաժնուին իրենց վճարմանց համեմատ։ Ռուսք իբրեւ պատուակալ անդամ կ'ընդունուին և բան չեն վճարեր։ Բայց քաղաքական խնդիրներ չյարուցանելու համար՝ ֆրանսական կառավարութիւնը չուզեր իւր պաշտօնական հովանաւորութեան ներքեւ առնուլ այս ընկերութիւն։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Պ. Ցովհան Պրաթիանօ, ազգային-ազատական կուսակցութեան պետն, որ 12 տարի շարունակ Ռումանիոյ նախարարապետ եղած է, հակահրէական կուսակցութեան յարեցաւ այս օրերս, սաստիկ կծու ճառ մը արտասանելով Հրէից դէմ, զորս Ռումանիոյ գլխուն փորձանք կը համարի։ Այս ճառն վիշտ պատճառեր է Կարոլ Թագաւորին, որովհետեւ ասով Պ. Պրաթիանօ հակավարչական ընթացքի մը մէջ կը գտնուի, և եթէ օր մը իւր կարծիքը չփոխէ, չի կրնար վերստին նախարար լինել այնպիսի վեհապետի մը որ իւր սահմանադրական երդմամբ խոստացած է կրօնային ազատութիւն և հաւասարութիւն։ Կարոլ Թագաւոր Հրէից հալածման հակառակ կարծիք յայտնած է միշտ։ Պ. Ցովհան Պրաթիանօ, որ ի Փարիզ դաստիարակուած է, քաղաքական ասպարէզի մէջ մտաւ հանրապետական կարծեօք, և 1876ին, 55 տարեկանին մէջ, երբ նախարարապետ եղաւ, տակաւին հանրապետական կը կարծուէր։ Նախարարապետութեան միջոցին իւր գաղափարները փոփոխեց, բայց միշտ ջերմ կուսակից մնաց քաղաքային և կրօնային ազատութեան, և իւր իշխանութեան երկոտասան ամաց միջոցին իւր ազգային-ազատական կուսակցութեան վայելած ժողովրդականութիւն վերագրելի էր նախարարապետին ազատամիտ ընթացքին, որով կ'ընդդիմանար հին Պոյարներու կուսակցութեան ռուսասէր և յետադէմ գաղափարներուն։ Այժմ իւր 70րդ տարւոյն մէջ Պ. Պրաթիանոյի Հրէից դէմ դառնալն և տեսակ մը կրօնային պատերազմ քարոզելն ուշադրաւ կը նկատուի, մանաւանդ որ Ռումանիոյ մէջ հակահրէական մոլեռանդութիւնը քառորդ դարէ ի վեր մի քանի անգամ ջարդեր յառաջ բերած է և ընդհանուր ատաւութեան դէպքեր, և հետեւապէս կը վախցուի որ ռամէն ռամիկ ժողովուրդը վերստին չմղուի այն տեսակ ծայրայեղութեանց։

ՆԱՒԱՊԵՏ ԱՐՔԻԴՈՒՔՍԸ

Ցովհան Օրթի կտակը բացուեցաւ։ Իւր բոլոր հարստութիւնը կը թողու իւր ամուսնոյն տիկին Օրթի (ըստ անգլիական օրինաց,) կամ իւր հոմանուհւոյն Օր. Վիլլի Սթիւպէլի (ըստ աւստրեան օրինաց.) բայց իւր ընկերուհին ալ իրեն հետ կորած լինելով Ս. Մարկարէթա առագաստանաւուն մէջ, խնդիր է թէ Ցովհան Օրթի ժառանգութիւնն իւր ընտանեա՞ց պիտի մնայ, թէ իւր կնոջ քոյրերուն, որք Պերլին կը բնակին։ Կտակին կցեալ է ամուսնութեան վկայագիրն, որ ի Լոնտոն կատարուած էր անցեալ մայիս ամսուն։ Բայց այս ամուսնութիւն վաւերական չի համարուիր Աւստրիոյ մէջ։

ՊԷՐԻՆԿԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

Պէրինկ եղբարց Դրամատունն աշխարհիս ամենէն զօրաւոր և ապահով դրամատուններէն մին էր, և իւր թուղթ կամ փոխանակագիր ոսկւոյ արժէք ունէր ամեն ուրեք։ Մօտերս այս Տուն ի շրջաբերութեան ունէր 15 միլիոն անգլ. ոսկւոյ փոխանակագիր, և անցեալ տարի իւր Ամերիկայի ներկայացուցչին փոխանակագիրք 35 միլիոն անգլ. ոսկւոյ հասած էին։ Հնդկաստան, Եգիպտոս, հարաւային Ամերիկա և հարաւային Ափրիկէ այս Տան առջեւ շահագործութեան բացարձակ հրապարակներ էին, և Պէրինկեան փոխանակագիր մը ամեն հրապարակաց վրայ կ'ընդունուէր և կը վճարուէր։

Այս դրամատուն Անգլիոյ հարստագոյն դրամատուններէն մին է, և իւր անդամոց ոմանց անձնական հարստութիւնն ալ յոյժ մեծ էր։ Պէրինկներն Անգլիոյ մեծագոյն գերդաստանց ոմանց հետ ազգականութիւն և խնամութիւն ունին, և Պէրինկներէն ոմանք անդամ են Լորտերու ժողովոյն և Երեսփ. ժողովոյն։ Մեծ եղբայրը, Պ. Չարլզ Պէրինկ, 1828ին ծնած, 1885էն ի վեր Լորտերու ժողովոյն անդամ է Լորտ Ռէվէլսթօք տիտղոսով։ Լորտ Նորթպրուք նոյն գերդաստանին կը վերաբերի, նմանապէս Եգիպտոսի անգլ. գործակատար Սըր Իվլին Պէրինկ։ Պէրինկեան գերդաստանը Պրեմէնի բողոքական հովիւէ մը սերեալ է, որ անցեալ դարուն մէջ Անգլիա գաղթեց և ասուեղինաց գործարան մը բացաւ։ Անգատին 1790 էն ի վեր, Պէրինկեան գերդաստանին հարստութիւնն երկու միլիոն անգլ. ոսկի կը հաշուուէր, և իրենց հարստութեան արագ և անօրինակ աճումն անցեալ դարուն մէջ անհման յաջողութիւն և ռխտաւորութիւն մը կը նկատուէր։ Պէրինկեան դրամատունն հիմնեց Ալեքսանտր Պէրինկ, զոր Լոնտոնի միջնաքաղաքին կամ Սիթէին մեծահամբաւ վաճառականք կը յորջորջէին Մեծն Ալեքսանտր։ Այս Տուն կարեւորագոյն դեր կատարեց այն փոխառութեանց մէջ զորս Ֆրանսա հարկադրեցաւ ընել Վիեննայի Վեհաժողովէն և Նափոլէոն Առաջնոյ անկումէն ետքն (1815), իբրեւ պահանջեալ պատերազմական ծանր տուգանքը վճարել կարենալու համար։ Այս վարկի առաջին մեծ գործողութիւնք Պէրինկեան դրամատան անօրինակ մեծութեան հիմերը դրին եւ ճշդիւ այս մեծութեան պատճառաւ, իւր անանկութեան մօտ վիճակ տհաճագոյն կործանում մը սպառնացաւ Լոնտոնի հրապարակին, յեցուած պատճառելով որոյ նմանն, ինչպէս ընթերցողք տեսան [illegible], քառորդ դարէ մ'ի վեր Անգլիոյ մէջ չէր պատահած։

Վիեննայի սեղանաւորական թերթ մը կ'ըսէ թէ Պէրինկեան ձախողումն ի սկզբան կարծուածին չափ անակնկալ չէր։ Մանր անխոհեմութիւնք գործուած էին։ Արժանթինի վրայ ամերիկեան օրէնքն և Մաք Քինլիի օրէնքը չէին միակ պատճառ այս տագնապին, զի Պէրինկեան Տունը չափէն աւելի թուղթ հանած էր։ 1883էն մինչեւ 1885 աւելի քան 95 միլիոն անգլ. ոսկւոյ փոխանակագիր հանած էր, (երկու միլիառ 375 միլիոն ֆրանք)։ Այս թուղթերու մեծագոյն մասն հանած էր Արժանթինի և Ուրուկուէյի Հանրապետութեանց մէջ, և հարաւային Ամերիկայի ուրիշ ո՛չ նուազ անհաստատ Պետութեանց մէջ։ Այս երկրաց մէջ ծանր շփոթութիւնք շատ կորուսցին Պէրինկեան թղթոց յարգն, որ աւելի եւս սաստկացուց իւր վիճակ՝ սանձնելով Մուրիէթա շահագիտական տան յանձնառութիւններն և կինէս մեծ գարեջրատունն աճազին դրամագլխով մը բաժնի վրայ ընկերութեան վերածելով։ Ուրիշ վարկի գործողութիւններ եւս կատարած էր ոչ նուազ դիւրութեամբ և անխոհեմութեամբ։

Բոլոր այս անխոհեմութեանց հետեւանօք, Պէրինկեան դրամատունն իւր գործերը պիտի կարգադրէ (liquidate) և փակուի, որովհետեւ իւր բոլոր գումն Անգլիոյ Պանքային և գործակից դրամատանց գրաւ տուած լինելով, որպէս զի անոնք ալ իւր առնելիքները գոհացնեն, իրեն բաւ կարողութիւն չէ մնացած նոր գործերու ձեռնարկելու։ Պէրինկեան եղբարց անձնական հարստութիւնն եւս մէջ կը խաղայ։

ՏՔԹ. ՔՈԽ ԵՒ ԻՒՐ ԳԻՒՏ

Իտալեան Փանֆուլլա լրագիրը կը հրատարակէ համառօտութիւնն նամակի մը զոր Տքթ. Քոխ ուղղած է իտալացի

— 80 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

—Հայր, ըսաւ Օտօն, գլուխը մեղմիւ կոմսին ուսին վրայ դնելով, քանի որ մայր ունիմ, ինչո՞ւ համար իմ քովս չկենար։ Ինչո՞ւ համար չիկհաշուէրուն մօրը պէս չէ, որ միշտ իր բոյնին մէջ կը մնար։

Այս անգամ կոմսը քիչ մնաց ինքզինքը պիտի կորսնցնէր։ Խռոված ձայնով մը պատասխանեց.

—Կը հարցնես թէ ինչո՞ւ մայրդ հոս քու քովդ չկենար։ Չեմ կրնար ըսել պատճառը։

—Ինչո՞ւ։

—Որովհետեւ այնպէս բաներ կան զորս չես կրնար հասկնալ, և այնպէս բաներ զորս պէտք չէ որ գիտնաս։

—Ո՞վ գիտէ ինչպէս պիտի սիրէի իմ մայրս։

—Ալ զիս պիտի չսիրէի՞ր։

—Այո՛, այո՛, միշտ, պատասխանեց աղջիկն, իր բազուկներով անոր վզին շուրջը մանեակ մը ձեւացնելով։

—Լա՛ւ, մտիկ ըրէ. մեծ որոշում մը տուի։

—Ի՞նչ։

—Այլ եւս հոս պիտի չմնաս։

Զարմանքէն աչքերը խոշոր խոշոր բացաւ աղջիկը.

—Քանի մը օրէն այս տունը պիտի թողունք, և մօրդ քով պիտի տանիմ զքեզ։

Օտօն ձեռքերն իրարու զարկաւ, ինչ որ շատ բուռն ուրախութեան նշան մ'էր իրեն համար։

—Եւ անոր հետ պիտի ապրիս։

—Մի՞շտ։

—Այո, միշտ։

—Դո՞ւն ալ պիտի մնաս իմ քովս։

—Ես երկայն ճամբորդութիւն մը պիտի ընեմ, բայց նորէն պիտի դառնամ։

—Օ՜հ, այո, պիտի դառնաս։

—Արդէն յաճախ քու վրադ լուր պիտի առնեմ։

—Ո՞ւր է մայրս։

—Բարիզ։

—Բարիզ, աշխարհիս մեծագոյն և գեղեցկագոյն քաղաքներէն մին, Ֆրանսայի մայրաքաղաքն. երկու միլիոնի չափ բնակիչ ունի։ Ժամանակաւ Լիւթէս կը կոչուէր։ Սէն անունով գետ մը անոր մէջէն կ'անցնի։ Նշանաւոր շէնքերն են Նօթր-Տամը, Լուվրը, Թիւիլըրին, Սէն-Սիւլբիսը, Բանթէօնը, Բալէ Ռուայալը, Բալէ տը Լիւքսանպուրը, Սէնթ-Շափէլը, Փօրսան. Այնպէս չէ՞։

—Ճիշդ այդպէս։

—Կը տեսնե՞ս, յիշողութիւն ունիմ։

—Շատ ուրախ եմ. ե՞րբ, նորէն զբըկեմ զքեզ։

Օտօն յանկարծ դարձեալ սկսաւ մտածել։

—Նորէն բան մը կա՞յ հոդ, ըսաւ կոմսը կամաց մը մատն անոր ճակտին դնելով։

—Ալ պիտի հոս չդառնա՞նք, հարցուց աղջիկը։

—Ո՛չ, երբեք։

—Ուրեմն...

—Ի՞նչ։

—Աստուէն պիտի գայ հոս։

Կոմսը տեղէն վեր ցատկեց։

—Երբ նորէն գայ հոս, ըսաւ տրտմօրէն մանկամարդ աղջիկն, ի՞նչ պիտի ըսէ, եթէ զիս հոս չգտնէ։ Պիտի լա՞յ։

Թէեւ շատ ծանր ըլլար իրեն համար այդ բանին վրայ խօսիլ, կոմսն զգաց որ բան մը պէտք էր պատասխանել։

—Սիրելիս, ըսաւ, քու բարեկամդ Աստուէնը հոս պիտի չգայ այլ եւս, որովհետեւ պիտի իմանայ թէ Բարիզ կը գտնուիս մօրդ քովը։

—Ուրեմն, ուրե՜մն... ըսաւ նախանձուն և կարծես ջանալով իրեն ըսուած խօսքն հասկնալ։

—Քանի որ հոս պիտի չմնաս, ըսել է որ ոչ թէ հոս՝ այլ ի Բարիզ պիտի տեսնես քու Աստուէն բարեկամդ։

—Ա՜հ, Բարիզ պիտի գա՜յ։

—Այո, բայց վերջը. երբ շատ մը բաներ ուսումնասիրած, սորված ըլլաս եւ գիտնաս։

—Պիտի գայ, պիտի գայ նորէն, ըսաւ Օտօն ձեռքերն իրարու զարնելով։

Ոտքի ելաւ եւ դէպի դուռը գնաց։

—Ո՞ւր կ'երթաս, հարցուց կոմսը։

—Պարտէզը։

—Ի՞նչ պիտի ընես հոն։

—Ածուին մէջ մնացած մէկ քանի ծաղիկները փրցնել։

—Ինչո՞ւ համար։

—Իմ բլբուլներուս և թիթեռնիկներուս գագաղին վրայ դնելու համար։

Հօրը աչքերն արցունքով թրջեցան։

—Խեղճ աղջիկ, ըսաւ ինքնիրեն տրտմութեամբ։ Երբ կը մտածեմ որ բան մը չէի տեսներ։ Պէտք էր որ կկվեամը գար հոս որպէս զի աչքերս բացուէին։

Ապա բարձր ձայնով ըսաւ.

—Վերջը պարտէզը կ'երթաս. եկուր քովս նստէ. Ուրիշ բան մըն ալ ունիմ ըսելու։

Օտօն հնազանդեցաւ։

—Կարծես թէ մոռցար որ քանի մը օրէն մօրդ քով պիտի ըլլաս, ըսաւ կոմսը։

Մանկամարդ աղջիկը գլուխը թօթվեց և ժպտեցաւ։

—Ոչ, պատասխանեց, չմոռցայ ինծ ըրած խոստումդ։

—Գո՞հ ես վերջապէս։

Աչքերն երկինք բարձրացուց, մատներուն ծայրը շրթունքին դրաւ և համբոյր մը տուաւ օդին։ Լիվէզատիսի մէջ անցած օրերուն մէկ յիշատա՞կն էր արդեօք։

—Ի՞նչ է ադ, հարցուց հայրը զարմացած։

—Մայրիկին համբոյր մը կը զրկեմ, պատասխանեց։

Կոմսը գրեթէ վշտագին տպաւորութիւն մը կրեց, որովհետեւ իր խորին անկեղծութեամբ ամօթ կը զգար իր աղջիկը խաբելէ։ Բայց պէտք էր այդպէս ընել. այդ սիրելի էակին երջանկութիւնն, ապագայն անկէ կախեալ էր։

Կարճատեւ լռութենէ մը վերջը, ըսաւ անոր.

—Այսօր քեզ բան մը պիտի իմացնեմ զոր չես գիտեր։

—Ի՞նչ։

—Քեզ երբեք չեմ ըսած թէ ինչպէս կը կոչուիմ։

—Իրա՛ւ։

—Լա՛ւ, ըսաւ վայրկեան մը վարանելէ վերջը, իմ անունս Պարոն Տըլօրմ է։

—Պարոն Տըլօրմ, կրկնեց։

—Բնականաբար, մայրդ կը կոչուի տիկին Տըլօրմ, և դուն, օրիորդ Տըլօրմ ես։

—Օտօն Տըլօրմ։

—Այո։

—Գոհ եմ, շատ գոհ։

—Ուրիշ բան չունիմ ըսելու առ այժմ, ըսաւ կոմսը. հիմա կրնաս պարտէզն երթալ։

Աղջիկը սրահէն դուրս ելաւ կրկնելով.

—Գոհ եմ, շատ գոհ։

Կոմսը Պ. Վան Օսէնին քով գնաց, որ սիկառ մը ծխելով ծառուղիներէն միոյն մէջ կը պտըտէր։

—Աղջիկդ շատ ուրախ կ'երեւի, ըսաւ հոլանտացին. քովէս անցաւ քիչ մը առաջ. բան մը չըսաւ, բայց երկայն խորհրդաւոր նայուածք մը ուղղեց ինծ։

—Օտօն հիմա գիտէ ինչ որ կրնայի իրեն իմացնել մեր ծրագիրներէն։ Միայն թէ, իրեն հետ խօսած ատենս, գրեթէ ստիպողաբար, պզտիկ փոփոխութիւն մը ըրի։

—Ի՞նչպէս։

—Տիկին Տըլօրմ Օտօնի հօրեղբօր դուստրը կամ հօրաքոյրը պիտի ըլլայ. անոր մայրը պիտի համարուի. որդէն բոլորովին արժանի է այդ տիտղոսին։

Պ. Վան Օսէն վրդովում ցոյց տուաւ։

—Հը՛մ, հը՛մ, ըրաւ, ասկից շատ չախորժեցայ։

—Ինչո՞ւ։

—Որովհետեւ ասոնք վերջը քու գըլխուդ նեղութիւններ, փորձանքներ պիտի ըլլան։

—Թերեւս։ Բայց բոլորովին նեղը մընալով, գրեթէ ակամայ այդ որոշումը տուի։

Եւ իր բարեկամին կատարեալ բացատրութիւն մը տալու համար, կոմսը կրկնեց Օտօնի խօսքերը։

—Ի՛նչ և է, թողունք որ գործերն իրենց ընթացքը շարունակեն, ըսաւ Պ. Վան Օսէն. օրին մէկը պիտի տեսնենք թէ այս ամենուն վերջը ի՛նչ պիտի ըլլայ։

(Շարունակելի)

բժշկի մը․ Կ'ըսէ թէ իր դեղին գաղտնիքը մարդու չպիտի վաճառէ, այլ հրապարակաւ պիտի հաչակէ, ի փայլս տառապեալ մարդկութեան․ Տքթ․ Քոխ կ'ըսէ նաեւ թէ հաւանօրէն պիտի ուղեւորի Եւրոպիոյ գլխաւոր մայրաքաղաքներն՝ անձամբ ուսուցանելու համար իր մէթոտ․․

—Տքթ․ Քոխի յօդուածն եւրոպեան ամեն լեզուներու թարգմանուեցաւ և ամեն երկրի մէջ հրատարակուեցաւ նոյնութեամբ․ Բժիշկներ կը շարունակեն ամեն կողմէ ուղեւորիլ դէպ ի Պերլին՝ ներկայ լինելու մեծանուն փորձառութեան ծանուցեալ հրապարակախօսութեան․

—Կ'ըսուի թէ Տքթ․ Քոխ ինքն եւս թոքախտային տրամադրութիւն ունենալով, մասնաւոր ջերմեռանդութեամբ մը աշխատած է իր գիւտն ի գլուխ հանելու, յորմէ ամենէն առաջ ինք պիտի օգտուի եղեր․

ՍԵՐՊ ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՄԸ ԴԻՊՔԸ

Արդէն ծանուցուած է Օհրիտայի գաւառին մէջ Սմիօյան սերպ քահանային սպանումը․ Այս մասին Օսմ․ կայս․ կառավարութիւնը քննութիւն կատարել կուտայ․ Թէեւ Լ․ Հէրլդ գրած էր թէ սպանիչն է Առնաւուտ մը, որ քահանային դրամը գողնալու համար այս ոճիրը գործած էր, բայց ըստ նորագոյն տեղեկութեանց, զորս Մօ․ Օբէ-Նօ-Լի մէջ կը տեսնենք, դժբախտ քահանային վրայ գտնուած են այն 14 Նափոլէոն ոսկիները զորս նոյն օրն ստացած էր իր եղբօրմէն, որ գործաւոր է Ռումանիոյ մէջ․ Քահանային սպասաւորն եւս զարնուած էր, և քիչ ծաղը մեռաւ․ Ահա՛ այս սպանութեան առթիւ էր որ անցեալ օր գրեցինք թէ սերպ և պուլկար լրագիրք իրարու դէմ կծու վիճաբանութիւն մը կը մղեն․

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եկեղեցական Համագումար Ժողովոյ կողմէ կարգեալ Յանձնաժողովն երեկ ի նիստ գումարեցաւ ի Պատրիարքարան․

Ներկայ էին Ամեն․ Խորէն Սրբազան, Տէր Խորէն արքեպիսկոպոս Նար-Պէյ, Տէր Մատթէոս եպիսկոպոս Իզմիրլեան, Տէր Գրիգորիս եպիսկոպոս Ալէաթճեան, Տէր Ներսէս Ծ․ վարդապետ Արսլանեան, Արժ․ Սահակ Աւագ քահանայ Տ․ Սարգսեան և Արժ․ Յովհաննէս Աւագ քահանայ Մկրեան․

Յանձնաժողովը վերջին անգամ ընթերցաւ առանձնաշնորհմանց խնդրոյն առթիւ Բ․ Դրան կողմէ եկած պաշտօնագրոյն համար պատրաստուած պատասխանագիրն և որոշեց ներկայել Եկեղեցական Համագումար ժողովոյ, որ ի նիստ պիտի գումարի յառաջիկայ երեքշաբթի օր ի Պատրիարքարան․

Զօրլուէն կը գրեն մեզ թէ Ռօտօսթոյի գաւառական վարչութեան որոշմամբ եւ տեղւոյն կառավարութեան կողմէ ուղղեալ հրամանագրի մը համեմատ՝ Զօրլուի Խասքէի ժողովրդեան մէջ իբրեւ փոխ առաջնորդ ամսէ մ'ի վեր կը պաշտօնավարէ Արժ․ Տէր Վարդան քահանայ Պաղտասարեան որ ուսեալ և արժանաւոր եկեղեցական մ'է․

Օտար լրագրի մը մէջ հրատարակուած լրագրական վիճակագրութենէ մը կ'երեւի թէ, ամբողջ աշխարհի մէջ հայոց պարբերական թերթերու թիւը կը հասնի 34ի․ Ամենէն շատ լրագիրք մը հրատարակուին ի Թուրքիա, ապա ի Ռուսաստան և այլ երկիրներ․ Թուրքիոյ մէջ լոյս կը տեսնեն, մինչ ըստ յիշեալ վիճակագրութեան, ընդամենը 19 պարբերական հրատարակութիւնք, որոց 18ը ի Կ․ Պոլիս և 1ը ի Զմիւռնիա․ Ռուսաստանի մէջ կը հրատարակուին հայերէն 9 պարբերական թերթեր, որոնց 1ը յէջմիածին, 1ը ի Բեդրոսպուրկ, և 1ը ի Մոսկուա և 6 հատն ի Թիֆլիզ․ Պոլսոյ մասին այս վիճակագրութեան նշանակած թիւը չափազանցեալ է։

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

— —

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅ ԱՇԽԱՐՀԻԿ

— —

Հրատարակեցաւ 46րդ թերթն որ կը հասնի մինչեւ Pas բառը․

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ

189I

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ս․ ՓՐԿՉԻ ԱԶԳ․ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

ՏՊԱԳՐ Գ․ ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Գին 40 փարա

Կեդրոնատեղին է Ազգ․ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան գրասենեակը․ Կ․ Պոլիս, Մեծ-Նոր-Խան, միջնայարկ, Թիւ 48, 49, 50․

Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կնիքը չկրող օրինակները վաւերական չեն․

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Կարնոյ Նահանգին Մէքթուպճի Օսման Զէքի էֆէնտիի․

Րումէլի Պէյլէրպէյիի աստիճան՝ Սիւլէյմանիյէ գաւառին (Մուսուլ) նորընտիր կառավարիչ Ալի Րիզա էֆէնտիի․

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Սիրքէճիի մաքսատան տնօրէն Նամըգ պէյի․

Սալիսէի աստիճան՝ Ճէզիրէ գաւառակին (Տիարպէքիր) նախկին գայմագամ Նասրուլլահ պէյի․

—

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ ընդհանուր ապայկոյտի Դ․ Ճուզին տնօրէն միրլիվա Շաքիր փաշայի․

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ շոգենաւային Լոյտի ընկերութեան Պոմպայի գործակալ Պ․ Եանիի․

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Երուսաղեմայ բժիշկներէն Տօքթ․ Նիքոֆոր Մէգրաքիի,

—

ՏՕՔԹ․ ՔՈԽԻ ԳԻՒՏՆ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Վեհ․ Սուլթանն հրամայած է որ բժշկական վարժարանին [illegible] կոչուած գործնական բժշկութեան ուսուցիչ Տօքթ․ Վահէ․ Խորասանճեան էֆ․, ներքին հիւանդութեանց ուսուցիչ Միրլիվա Ֆէյզի փաշա, Արտաքին հիւանդութեանց ուսուցիչ գնդապետ Նաիմ պէյ և մորթի հիւանդութեանց ուսուցիչ գերմանացի Պ․ Ֆոն Տիւրինկ Պերլին երթան և թոքախտի դարմանման համար Տօքթ․ Քոխի գիւտն ուսումնասիրելով, մայրաքաղաքիս մէջ ի գործ դնեն զայն․

Յիշեալ բժիշկները չորեքշաբթի օր կայս․ պալատ հրաւիրուեցան, ուր իրենց հաղորդուեցաւ Վեհ․ Սուլթանի սոյն Իրատէն․ Երէկ եւս Բ․ Դուռն երթալով ներկայացան Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ․ նախարարին ու Վսեմ․ խորհրդականին և իրենց հրաժեշտի ողջոյնը մատուցին․

Վսեմ․ Տօքթ․ Խորասանճեան էֆէնտի, Ֆէյզի փաշա, Նաիմ պէյ և Պ․ Ֆոն Տիւրինկ՝ Սպարապետի Դուռնէն ստացան իրենց ճամբու ծախքն եւ երէկ իրիկուն Պերլին ուղեւորեցան արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով․

* *

Թուրքիոյ ժողովուրդը երախտագիտութեամբ պիտի լցուի առ Վեհ․ Սուլթանն որ Իւր հայրական հոգածութեամբ այսպիսի բարեբար տնօրինութիւն մը հրամայած է, Տր․ Քոխի գիւտը ներմուծելու համար ի Թուրքիա, որպէս եղաւ բաղդ․․․ եւրոպական գիտուն ժամանակ․ Ոչ նուազ գոհունակութեան արժանի է Պերլին ղրկուող բժշկական Յանձնաժողովին ընտրութիւնը․ Վսեմ․ Տօքթ․ Խորասանճեան էֆէնտի, որ կը գտնուի ի գլուխ այդ պատուիրակութեան, մայրաքաղաքիս առաջնակարգ բժիշկներէն է և միանգամայն ուսուցիչ կայս․ բժշկական վարժարանին մէջ․ Երեսուն եւ հինգ տարիէ հետէ մեծ ճարտարութեամբ ի գործ դնելով իր բժշկական արուեստն եւրոպական համբաւ մը ստացած է և վերջերս կատարուած է այն պիտի բժշկութիւններ որք Կ․ Պոլիս այցելող եւրոպացի հռչակաւոր բրոֆէսէօններու իսկ հետաքրքրութիւնը շարժած ու հաւանութեան արժանացած են․ Տօքթ․ Խորասանճեան էֆ․ի ընտրութիւնը մեծապէս գնահատելի է մանաւանդ այնու զի, Ն․ Վսեմութիւն իրեն մասնագիտութիւն ընտրած է կուրծքի և այլ յարակից հիւանդութեանց դարմանումը․ Հետեւաբար իր բազմաթիւ յաճախորդք յուսալից կ'սպասեն նորա վերադարձին, բժշկական թանկագին նոր գիւտի մը կիրառման ընտրելացած․

—

ՌԷԺԻԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

Կայս․ հրամանաւ կազմեալ այն յանձնաժողովն, որ պաշտօն ունի Ռէժիի կանոնագրոյն մէջ ինչ ինչ բարեփոխութիւններ ի գործ դնելով կայս․ կառավարութեան համար տարեկան մէկ քանի միլիոն ոսկւոյ հասոյթ մը ապահովել, երեկ եւս կայս․ պալատան մէջ ի նիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Վսեմ․ Սիւրէյա փաշայի և մինչեւ իրիկուն խորհրդակցութիւններ կատարեց․

—

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԾՆՆԴԵԱՆ ԻՏԱԼԻՈՅ ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ

Երէկ, Իտալիոյ Մարկարիթա թագուհւոյն ծննդեան տարեդարձն ըլլալով, Կ․ Պոլսոյ նաւահանգստին մէջ գտնուած իտալական շոգենաւք, դեսպանատանց պահակ շոգենաւք ինչպէս նաեւ ի Ղալաթիա և ի Բերա իտալական հպատակաց շէնքերը դրօշակներով զարդարուած էին․

Օսմանեան պահակ շոգենաւն, որ նոյնպէս դրօշակներով զարդարուած էր, միջօրէին թնդանօթի քան եւ մէկ հարուածներ արձակեց․ Կայս․ պալատան ու Բ․ Դրան կողմէ յատուկ պաշտօնեայք երեք իտալական դեսպանատունը գնացին ի շնորհաւորութիւն․

Իտալական դեսպան Պառոն Պլան երէկ գիշեր դեսպանատան մէջ ճոխ հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան անգլ․ դեսպանը, ֆրանսական ու շուէտական դեսպանատանց գործակատարք և այլք․

—

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տպագրական Տեսչութեան կողմէ հետեւեալը հրատարակուած է այս առուր Թուրք լրագրաց մէջ․

Եանեայի Մէտրապօլտարանին մէջ քրիստոնէից միջեւ կռիւ մը տեղի ունենալու պահուն, տեղական կառավարութեան կողմէ արգիլուելով որ և է գէշութեան տեղի չէ տրուած․ Նոյն իսկ Եանեա և ամբողջ նահանգին մէջ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ, շնորհիւ Վեհ․ Սուլթանին․

— Բաղէշի կուսակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ, խմացուելով որ նահանգին Պուլանըք ու Մալազկերտ գաւառակաց մէջտեղը հեծեալ զօրք մը վիրաւորուած էքիւրտերու կողմէ, տեղական կառավարութեան հրամանաւ ձերբակալման ձեռնարկուած է և թէ ուրիշ դէպք պատահած չէ․

—

ԴԱՏԱՍՏԱՆ ՀԱՅ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԼՈՑ

Եղեռնագատ ատեանը թէև երեկ երկրորդ անգամ ըլլալով պիտի դատէր ի Պէօյիւքտէրէ ձերբակալեալ Աբրահամ, Մելքոն, ինչպէս նաև փախըստական Համարձումն ի բացակայութեան, որոց վրայէն տոմսակներ գտնուած էին իւրաքանչիւրն հինգ ղրուշի և վրան մերկ ըմբիշներ նկարուած, սակայն նախագահ Վասըֆ էֆէնտի դատական ժողովին գնացած ըլլալուն պատճառաւ՝ դատը տեղի չ'ունեցաւ և յետաձգուեցաւ յառաջիկայ երեքշաբթի օրուան․

—

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Կայս․ կառավարութիւնը մերժած էր Պ․ Վիժէի ծրագիրն, որ կը փափաքէր Պապա Էսկիէն ի Տիֆլիս երկաթուղի մը շինելու և ասոր վրայ Պ․ Վիժէ առաջարկած էր այդ գիծն ի հաշիւ կայս․ կառավարութեան շինել․ Պ․ Վիժէ նոյնպէս առաջարկած էր Մուտանիայէն ի Պրուսա և անկից Նիւսերը շինուելիք երկաթուղւոյն համար Պ․ Նակէլմաքէրսի խնդրած մենաշնորհն իրեն տալ, այս վերջնոյն իւրաքանչիւր քիլոմեթրի համար խնդրած 13,000 ֆրանքի ապահովութեան գումարէն 10,000 ֆր․ պակաս պահանջելով․

Արդ, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը քննելով Պ․ Վիժէի այս երկու առաջարկները, թուղթերը մատուցած է Բ․ Դրան, որ Ելմտական նախարարութեան յանձնած է Պ․ Վիժէի կողմէ նախապէս վճարելի ապահովութեան գումարին քանակութիւնն որոշելու համար․

—

ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՐԱՓՈՒՆՔ

Ինչպէս յայտնի է, Պոլսոյ քարափանց շինութեան համար Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան ու Միշէլ փաշայի փոխանորդ Պ․ Կաանէի միջեւ պայմանագրութիւնը կնքուած և կայս․ Իրատէն յանձնուած է այս վերջնոյն․

Կնքեալ պայմանագրոյն համաձայն՝ արտօնատէրը յանձն կ'առնու Սիրքէճիէն մինչեւ Ունքափան և դիմացի կողմէն ալ Թոփխանէէն մինչեւ Ազապքաբու քարափ մը շինել․ Արտօնատէրն իրաւունք պիտի ունենայ նաեւ մթերանոցներու ու նաւաշինութեան յատուկ շէնքեր կառուցանելու ինչպէս նաեւ երկու եզերաց միջեւ շոգեշարժ յատեր բանեցնելու․ Մենաշնորհի պայմանաժամն է 85 տարի․

Արտօնատէրը մինչեւ երկու տարի շինութեանց պիտի ձեռնարկէ և տասնը չորս տարուան մէջ պիտի աւարտէ զայնս․

Արտօնատէրը նոյնպէս յանձն առած է պայմանագրոյ թուականէն մինչեւ 18 ամիս օսմանեան անանուն ընկերութիւն մը կազմել, որ համակերպի այդ կարգի ընկերութեանց վերաբերեալ պետական օրէնքներուն․

Միշել փաշա 500,000 ֆրանք յանձնած է իբրեւ ապահովութեան գումար, որ իրեն ետ պիտի տրուի երբ բոլոր շինութիւնք և գործողութիւնք վերջնապէս ընդունուին․

* *

Պ․ Կաանէ թէեւ երէկ իրիկուն Բարիզ պիտի ուղեւորէր, սակայն կայս․ պալատէն եկած զեկոյցի մը վրայ՝ իր ուղեւորութիւնը մէկ քանի օրուան համար յետաձգած է․

—

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հնտախտին նկատմամբ երէկ հեռագրական ո՛չ և է տեղեկութիւն չէ հասած Հալէպի ու Սուրիոյ նահանգներէն․ Միայն Մէրսինէ առողջապահական բժիշկն հեռագրած է թէ Մէրսինի մէջ հնտախտէ բռնուող մարդը մեռած է․

—

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բերայի թաղապետութեան նախագահ Մաճիտ պէյ, ընկերակցութեամբ Բերայի առողջապահական յանձնաժողովոյ անդամ Տր․ Մոլքատէսի, նախընթաց առաւօտ Ղալաթիոյ կանանց հիւանդանոցը այցելեց, որ թաղապետութեան իրաւասութեան տակ կը գտնուի․ Ն․ Վսեմութիւն մանրամասնաբար աչքէ անցուց հիւանդանոցի բոլոր յարկերն ու սրահները, մինչեւ իսկ խոհանոցը, փասըն զի կ'ուզէր անձամբ քննել հիւանդաց սրուած կերակրոց չափն ու տեսակը, որոց մասին գանգատներ եղած էին․ Մաճիտ պէյ մասնաւոր ուշադրութիւն կը նուիրէ այդ մարդասիրական հաստատութեան և տրամադիր է պէտք եղած օժանդակութիւնն ընծայել Բերայի բժշկական յանձնաժողովին՝ յիշեալ հիւանդանոցը յաւագոյն վիճակի մը մէջ դնելու համար․

—

ՏՕՔԹԻՈՐ ՆԷՄԼԹԻ

Կոկորդի, քթի և ականջի հիւանդութեանց մասնագէտ հունգարացի Տօքթ․ Նէմլթի մի քանի օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուի․ Այս նշանաւոր մասնագէտ քանի մը տարի է որ ձմեռները մի քանի ամիս աստ կը մնայ և իր մասնագիտութիւնն ի գործ կը դնէ․ Տր․ Նէմլթի իր բնակութիւնն հաստատած է ի Բերա, կլաւանի փողոց, թիւ 7․

—

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ

Առողջապահական վարչութեան կողմէ պատրաստեալ վիճակագրէ մը կ'երեւի թէ վերջին հոկտեմբեր ամսոյ միջոցին Կ․ Պոլսոյ մէջ մեռնողներու թիւը կը հասնի 764ի, որոց 376ը այր և 388ը կին․ 1889 տարւոյ մի և նոյն ամսոյ մէջ մեռած էին 915 հոգի, որով այս տարի 19.76 առ 100 նուազում մը կը նշմարուի․ Սակայն դիտելի է որ 1889ի հոկտեմբերի մէջ ծաղկախտի մահ չէր պատահած, մինչ ներկայ տարւոյ միևնոյն ամսոյ միջոցին [illegible] հոգի մեռած են ծաղկախտէ․ Այս կէտ մայրաքաղաքիս առողջապահական խնամութեանց լուրջ ուշադրութեան արժանի է․

—

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիոյ Պորսային մէջ քանի մը օրէ ի վեր տիրող գնոց անկումը երէկ [illegible] աւելի զգալի եղաւ․ Օսմ․ գօնսօլիտէն մինչեւ 18 ղրշ․ 38 փր․ ինկաւ, Թահվիլաթը Օսմանիյէն 76 ղրշ․ 25 փարայի, Րումէլիի երկաթուղին 73 5/8 փր․ի․ Իրիկուան կողմ, գները բարձրացում մը ունեցան եւ այսօր գրեթէ նոյն վիճակին մէջ կը գտնուին, ինչպէս կ'երեւի մեր Սակարանի ցուցակէն․

Առողջապահական վարչութեան եկած տեղեկութեանց համաձայն, Կարսի մէջ պաշարախտ երեւան եկած է․

—Շիրքէթի 37 թիւ շոգենաւն, որ չորեքշաբթի իրիկուն մեքենայի խանգարում մը ունեցած էր Օրթաքէօյի առջեւ, երէկ եւս Պէյլէրպէյի առջեւ մեքենայի խանգարում մը ունեցաւ․ 38 թիւ շոգենաւն որ նոյն պահուն անկից կ'անցնէր 37 թիւին ուղեւորներն առաւ․

—Պէօյիւքտէրէի մէջ ծաղիկ հիւանդութիւնն այս օրերս սաստկացած է․ Նոյեմբեր 6էն ի վեր 5 մահեր պատահած են այդ հիւանդութենէն․

—Կէլիպօլուէն եկած մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ նախընթաց օր առատ ձիւն տեղացեր է և թէ սաստիկ ցուրտ կ'ընէ․

—Նախընթաց օր Ռսկիւտարի 7 թիւ շոգենաւը Տէփթէրտարէն Էյուպ գնացած պահուն, հովին սաստկութենէն զեկը չկրցաւ դարձնել, որով Ֆէսխանէի առջեւ տիղմի մէջ խրեցաւ․ Թիւ 8 շոգենաւն որ 7 թիւին կը հետեւէր, բաւական աշխատեցաւ զայն ազատելու, սակայն այն եւս խրեցաւ․ Յետոյ 2 թիւ շոգենաւն եկաւ և 8 թիւը ազատեց․ Երկուքն ի միասին 7 թիւն ազատելու աշխատեցան, բայց չյաջողեցան․ Ուղեւորք նաւակներով ցամաք փոխադրուեցան և այդ շոգենաւ տակաւին խրած կը մնայ․

—Նախընթաց օր Օրթագիւղի մէջ կատղած շուն մը երկու հայու տղաքներ և թուրք աղջիկ մը խածաւ, որք անմիջապէս բժշկական վարժարանը փոխադրուեցան․ Շունն սպաննուեցաւ․

—Ձեռնհաս իշխանութիւնը ձեռնարկած է բարեկարգել Մաքրիգիւղի կօտւէ զինուորական գործարանը․ Անգլիայէն հմուտ մասնագէտ մը պիտի բերուի այդ գործարանին համար, նոյնպէս նոր դրութեամբ վեց հատ պղնձէ կաթսաներ բերել պիտի տրուին․ Այդ կաթսաներ մինչև 10 շաբաթ պիտի յանձնուին, 1345 ոսկւոյ փոխարէն․

—Ա․ Զօրաբաժնի Բ․ կիսաբաժնին հրամանատար Ահմէտ Աֆիֆ փաշա գերնախագահ անուանուած է Սպարապետի Դրան ընդհանուր պետոյից վարչութեան․

—Արեւ․ երկաթուղեաց շահագործման տնօրէն Պ․ Կրօսհօլծ, որ Վիէննա գնացած էր երկաթուղեաց պատուիրակներու ժողովին ներկայ գտնուելու, մայրաքաղաքս դարձաւ․

—Վերջին հոկտեմբեր ամսոյ մէջ օսմ․ ծխախոտի Րէժիի հասոյթք 156,000 ոսկի եղած են․

—Թուրք լրագիրք կ'ըսեն թէ նախընթաց գիշերուան Թէփէ Պաշիի հրդեհն, որ դեղարանէ մը սկսած էր, դիտմամբ ձգուած էր․ Հրդեհի սկսած պահուն ոստիկանութեան պաշտօնեայ մը դեղարանի մօտենալով, քարիւղով թաթախեալ փայտի կտորներ և այլ դիւրավառ նիւթեր նշմարեր է և թէև բաւական աշխատեր է մարելու սակայն չէ յաջողեր․ Դեղարանի տէրը Տիմիթրի ձերբակալուելով, կալանաւոր Սէրայ տարուած է․ Կ'ըսուի թէ Տիմիթրի հինգ տարի առաջ եւս ի Ղալաթիա Այնալը Ճարշըին մօտ ունեցած իր դեղարանն ապահովագրելով այրած էր․

— Օսմանեան [illegible] շոգենաւն, որ Կ․ Պոլիս պիտի գար նորոգուելու համար և տակաւին եկած չըլլալով ընկըղմած կարծուած էր, Քէօստէնճէի նաւահանգիստը կը գտնուի եղեր և 4—5 օրէն պիտի գայ․

— Նախընթաց գիշերուան փոթորկի և յորդահոս անձրեւի պահուն Չէրքէսքէօյի մէջ տուն մը փլեր է և բնակարանաց պարտէզները ողողուեր են․

— Պարսկական կառավարութիւնն [illegible] պատուանշանի երրորդ աստիճանը նուիրած է Տրապիզոնի պետական հիւպատոս և շոգենաւային Լոյտի ընկերութեան տեղւոյն գործակալ Պ․ Սամիի․

—Անգլ․ դեսպանատան քարտուղար Պ․ Հարտինկ իր տիկնոջ հետ երէկ Սոֆիա ուղեւորեցաւ տեղւոյն անգլ․ գործակալութիւնը վարելու համար ի բացակայութեան Պ․ Օ'Քօնօրի որ արձակուրդ ստացած է․

—Ռուսական դեսպանի որդին Պ․ Իվան Նէլիտով որ գահաժառանգ մեծ-դուքսին հետեւող նաւախումբէն [illegible] մէջ կը գտնուի իբր ծովային սպայ, արձակուրդ ստացած է մայրաքաղաքս գալով իր ծնողքը տեսնելու համար․ Պ․ Իվան Նէլիտով այսօր Կ․ Պոլիս կը ժամանէ Լոյտի շոգենաւով․

—Բ․ Դուռը վաւերացուցած է Պասրայի պարսկական հիւպատոս Միրզա Ալլահ Խանի պաշտօնը․

—Երեք չորս շաբաթ առաջ ի Խասգիւղ բնակեալ Վանեցի Սիրուհի անուն կին մը, որ իր տուն ճերմակեղէնները չուանին վրայ փռած ատեն, բերանն դրած գնդասեղներէն մին կուլ տուած էր, անցեալ գիշեր յանկարծ փսխեց․ գնդասեղն ելնելով, կինն հանգստացաւ․

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԵՐԱՅԻ

Ֆրանսական խումբն վաղը գիշեր արտասովոր ներկայացում մը պիտի տայ մասնակցութեամբ Բարիզի առաջնակարգ արուեստագէտներէն [illegible] Պ․ Ժան Կաանիէի․ Ներկայացուելիք խաղն է

ԼԸ ԹՐՈՒՎԷՐ LE TROUVÈRE

որուն դերը պիտի կատարէ Պ․ Կաանիէ․

ԱԶԴ

Երկար տարիներ մայրաքաղաքս և գաւառներն ուսուցչական պաշտօն վարած և պատուաւորապէս վկայեալ անձ մը պատրաստ է Հայ․ և Ֆրանսերէն լեզուաց ուսուցչութիւնն ստանձնել ի մայրաքաղաքիս կամ գաւառներէն միոյն մէջ, գոհացուցիչ պայմաններով․

Պէտք ունեցողները կրնան Արեւելքի խմբագրատունէն տեղեկութիւն ստանալ․

ՀԵՌԱԳԻՐ ԼՈՒՐՔ

Կ․ ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊՆ Ի ԼՈՆՏՈՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 20 Նոյմ․ — Պէրինկեան եղբարց օգնելու համար ձեռնարկուած գործողութիւնը կատարեալ կը համարուի, ըստ որում երաշխաւորութեան գումարը 15 միլիոն անգլ․ ոսկիէ աւելի է․ Այս մասին յօրինեալ պաշտօնագիրը կը յայտարարէ թէ երաշխաւորք պիտի հատուցանեն Անգլիոյ Պանքային առնելիքն, որ կը վճարէ Պէրինկ եղբարց ստորագրած թուղթերն, եթէ այս պատճառաւ վնաս մ'ընէ Անգլիոյ Պանքան․ Պէրինկեան դրամատան գործոց և հաշուոց կարգադրութիւնն երեք տարիէն աւելի չպիտի տեւէ․

Պ․ ՓԱՍԹԷՕՌ ԱՌ ՏՔԹ․ ՔՈԽ

ՓԱՐԻԶ, 20․—Պ․ Փասթէօռ հեռագիր մը ղրկեց Տքթ․ Քոխի՝ իր գիւտին համար շնորհաւորելով զնա․

ՓԱՐԻԶ, 20 — Երեսփ․ ժողովոյ զինուորական յանձնաժողովն ընդունեց օրինագիծ մը, որ ամրացեալ քաղաքներու բնակչաց պատերազմի ժամանակ պաշար հասցնելու գործը կ'ապահովէ, նաեւ ուրիշ օրինագիծ մը որ կ'ապահովէ ի զէն կոչուած զինուորաց աղքատիկ ընտանիքներուն նպաստ յատկացնելու գործը․

ՏԸՊԼԻՆ, 20․—Պ․ Տիլլըն և Պ․ Օ'Պրիէն ի բացակայութեան և այլ տասն Իռլանտացիք ի ներկայութեան դատապարտուեցան վեցամսեայ բանտարկութեան․

ՊԷԼՖՈՐ, (ՖՐԱՆՍԱ) 20․ — Ամբաչէն զօրաց նախկին սպայ մը ձերբակալեցաւ․ Կ'ըսուի թէ լրտեսութիւն ըրած լինելը խոստովաներ է․

ԼՈՆՏՈՆ, 20․—Տիկին Ռօզպէրի մեռաւ․

ԼԱ ՀԷ, 20․ — Այսօր, Հոլանտայի թագուհին որ խնամակալ անուանեցաւ, հանդիսապէս երդում ըրաւ Խորհրդարանի միացեալ ժողովոյ և այլ պաշտօնական մարմնոց առջեւ, որք յարատափոր նիստ հրաւիրուած էին․

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 9 Նոյմ.

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց․ (Մէտ․ Պ․ Սէրի)	19 7
Առաւօտեան բացուելու	19 10
[illegible]	19 9½
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ	77 10
» » ժամ 5ին	77 15

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷՔՆԵՐ

[illegible]	Ա․ Սէրի	39 3/4
»	Բ․ »	21 3/4
»	Գ․ »	19 10

ՓՈԽԱՆՑՈՒՄՆԵՐ

[illegible]	Անգլ․ Լր․	4 34
[illegible]	»	9 18
[illegible]	»	6 26
[illegible]	»	4 32
[illegible]	»	535
Րումէլիի երկաթուղի	Ֆր․	75 1/8
[illegible]	Գ․ Կ․	145

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՆԵՐ

Օսմանեան ոսկի ... ղրշ․	100
20 Ֆրանքնոց ... »	87 30
Անգլիական ոսկի ... »	109 30
Մարք (գերմանական ոսկի) ... »	106 35
Իմփէրիալ ... »	91 10
[illegible] ... »	51 12
[illegible] ... »	7 73
[illegible] ... »	107 29
[illegible] ... »	102 30
[illegible] ... »	102 20
Մէճիտիյէ ... »	100
[illegible] ... »	13

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 20 Նոյեմբեր, ժամ 4 վայր․ — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	94 62½
» » 4½ %	104 45
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ․	17 82½
Օսմանեան երկաթուղի	75 37½
» [illegible]	308 75
[illegible]	607 50
[illegible]	788 75
[illegible] 5 %	93
[illegible] 5 %	457 50
[illegible] (1890)	— —
[illegible]	481 25
[illegible]	—
[illegible]	445
[illegible]	2371 25
[illegible]	73 ½
[illegible]	—
[illegible]	—
[illegible]	25 37

Լոնտոն, 20 Նոյմ․ ժամ 5 վայր․ — երեկոյ

Անգլ․ քօնսօլիտէ	94 4⅞
Օսմ․ » Սէրի Դ․	17 87
» » » Ա․	39 3/4
» » » Բ․	21 3/4
» » » Գ․	17 5/8
[illegible] 1877	99 ½
[illegible]	13 75
[illegible]	94
» [illegible]	89 3/4
[illegible]	22 3/4
[illegible]	108
[illegible] 5 %	87 3/4
[illegible] »	70 ½
[illegible] 1889	—
[illegible]	25 652

Վիեննա, 20 Նոյմ․ ժամ — վայր․ —

Օսմանեան երկաթուղի	34 80
» [illegible]	133 25
[illegible] Լոնտոնի վրայ	116 20

Պերլին, 20 Նոյմ․ ժամ — վայր․ —

[illegible] Լոնտոնի վրայ	20 10
[illegible]	—
Օսմանեան երկաթուղի	76 70
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ․	—

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 20 Նոյմ․ ժ․ — վ․ — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	94 67½
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ․	17 85
Օսմանեան երկաթուղի	75 37½

ԳՐԻԳՈՐ ԱՃԷՄԵԱՆ

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ հաստատուած է ի Ղալաթիա մեծ Խալիլ փաշա խան թիւ 14 հանգուցեալ փաստաբան Նշան էֆ․ Պ․ Պօյաճեանի գրասենեակն՝ կ'ստանձնէ ամեն տեսակ դատերու փոխանորդութիւն և կը խմբագրէ դատական և առեւտրական գործոց վերաբերեալ գրութիւնք․

* *

Հանգուցեալ փաստաբան Նշան էֆ․ Պ․ Պօյաճեանի ժառանգորդք պատիւ ունին զեկուցանել հանգուցելոյն պատուարժան յաճախորդաց, թէ նորա գրասենեակին գործերն յանձնուած են առ Գրիգոր էֆ․ Աճէմեան, ձեռնհաս եւ պարկեշտ փաստաբանն, որ ստանձնած է շարունակել անոնց հոգատարութիւնն ի գոհացումն յանձնարարողաց․

191 7—13

ԱԶԴ

Բամաթիոյ Ս․ Գէորգ եկեղեցւոյ գերեզմանատան վիճակաւորներէն համաձայնութեամբ եղած բաժանման համեմատ՝ Սամաթիոյ Ս․ Գէորգ վարժարանին մէջ [illegible] ի վաճառ կը հանուի․ Կաւսիւ [illegible] համար դիմել յաջորդ երեքշաբթի Սամաթիոյ ի նոյն վարժարան ընկերութեան առ վաճառատուն․

Ա․ Իփսալայի թաղը [illegible] փողոց թիւ 5 մեկ [illegible] ամբողջ տուն մը, և ներքեւ եղող թիւ 7 մէկ գինետուն ամբողջ միւլքը կը վաճառուի․

Բ․ Սամաթիոյ Սուրբ Չէլէպի փողոց ոսկերիչ մեհմետիկ [illegible] աղբիւր կին տիկին Մարիամ բաժինէն մեկ քառորդ տունն, իւր մնացածն յետոյ երեք զաւակացը ժառանգ մնալով, որոց մին անզաւակ մեռած ըլլալուն առթիւ յիշեալ տան երեք բաժինն մէկ բաժինը կը վաճառուի․

Յիշեալ վաճառմունք թուականէս վաթսուն և մէկ օր միջոցի մէջ պիտի լրանան․ 11—15

18 Հոկտ․ 90 186

9

ԱԶԴ․ Կեսարիոյ Ս․ Կարապետի վանուց ժառանգաւորաց վարժարանին քաջ տաճկագէտ դասատուի մը պէտք կայ, ուսումնական խորհրդոյ կողմէ վկայեալ․ Գոհացուցիչ ամսական և պայմաններ․

Դիմել Արեւելքի խմբագրատունը․

ԱՌԱԿՔ ԲՐԻՍՆԱՅԻ

ԱՌ ՄԻՆԱՍ ԷՖ. ՏԱԼԵԱՆ

Վերջապէս բաւ է, ըսաւ մի օր մելամաղձիկ և խորհրդաւոր բանաստեղծ գրագէտ իմաստասէր մի, հին երկերով և դէպքերով զրադինք, Պաննոսէն և Ովիդպոսէն, Մուսոյէն, Հոմերոսէն, և Վիրգիլիոսէն, Թուկիտիդէսէն, Քսենոփոնէն և Տիտոս Լիվոսէն, Շէքսփիրէն, Կէօթէէն, Լամարթինէն և Հիւկոյէն ներշնչուինք, գէթ մի անգամ մեր աչք դարձունենք յարեւելս կոյս, Հիմալայայի լերանց ստորոտըն, Գանգեսի և Ինդոսի եզրը, ուր հողն և ջուր, ծործորն և ծմակ, լեռն և բլուր, հովիտն և դաշտ երկնագեղ հրապոյր ունին, ուր գեղագմայ և բիւրեղեայ է բնութիւն, և նորա երեւոյթ վե՛հ և փառապա՛նծ, որ միտքն և հոգին կը բարձրացնէ, նորա նսեմաստուեր անտառաց մէջ կերկրպագէ մահկանացուն. Անդ, մէն մի քայլդ յիշատակ մը կարթնոյ ի քեզ Վետայէն, Ռամայանայէն եւն, անդ, մէն մի ակնարկիդ բանաստեղծական, վիպական, կրօնական և իմաստասիրական տեսիլ մը կը պատկերանայ, տեսիլ՝ զոր դուն ուրեք կը տեսնես ի Հելլադա՝ այդ ափ մը հողին մէջ և այլուր. Միթէ օր մը փայլկնացայտ Արամազդ և նորա ստորակարգեայ ոլիմպիական դիք ի բարձանց Ողիմպոսի չպիտի՞ գահավիժին և խոնարհին Պրահմայի, Պրահմայի, Վիշնուի, Սիվայի և Ագնիի առջեւ.

Հոմերոսի դիք և դիւցազունք տեղի չպիտի՞ տան հնդիկ դից և դիւցազանց առջեւ, համայն քաղաքակրթեալն Եւրոպա չպիտի՞ հետազօտէ Հնդկաստանի մէն մի խորշն, ուր փառայեղ դարաւոր հնութիւն մի կը ննջէ, իւր ծոց պահելով կրօնական և իմաստասիրական թագուն գանձեր. Վարկպարազի իմն եթէ պրպտես հնդկաց նուիրական գրականութիւնն, պիտի գտնես ամբաւ՝ Հնդկաստանի երկրին նման անհուն յիշատակներ, յիշատակարաններ, գրական և բանաստեղծական գոհարներ, որք իրենց գեղայօրինութեամբ (Eurythmie) հելլենական նրբին և գողտր ճաշակը կը զարթուցանեն ի քեզ. Վետա՝ այր բառք իսկ նշանակաւոր են և նկարուն, նկարագրական վսե՛մ բանաստեղծութիւն մըն է. Որպիսի՛ փայլ, որպիսի՛ գոյն, որպիսի՛ կենդանութիւն կը տիրէ անդ, գրական անհամեմատ արժէք ունին, որպէս կ'ըսէ Էմիլ—Պուռնուֆ.

Այդ տողերն՝ դեռ մինչեւ ցարդ՝ աշխարհագրական ուսեղնաղի մը քաղցրօրոր և յանկուցիչ թրթռումն լսելի կը լինին յունկնիս. Ուստի, այդ թրթռման ներքեւ՝ հընդիկ կրօնական և իմաստասիրական ժողովրդեան փառաւոր հատակտորներն հաւաքելով կը նուիրեմ առ ձեզ, ձեզ, որ այնչա՛փ գեղեցիկ յօրինմամբ և իմաստասիրական խորհրդածութեամբ գրեցիք Ցեղագրական ... վերայ, որ ազգիւրն է ի Հնդկաստան և նորա մեծ քարոզիչն՝ Պուտտա Վիշնուի Թ. Մարմնանալը.

ԲՐԻՍՆԱ ԿԱՄ ԲՐԻՍԹՆԱ

Հնդկաց Երրորդութեան (Trimourti) անձինք են Պրահմա, Վիշնու և Սիվա (1). Այս Երրորդութեան Բ. անձն՝ Վիշնու կը միջամտէ միշտ աշխարհի գործոց՝ մարմին առնելով (avatâra), մինչ բարեպաշտ մարդկութիւնն ի վըտանգի է և համագոյից արարածոց տանջանք կ'սպառնան. Վիշնուի մարմնանալն 25, 24, 22 են թուով, որոց գլխաւորներն 10 են.

Ա. մարմնանալն էր ի կերպարանս ձկան, Մաթսիա, ազատելու համար զՎեդաս դից թշնամի Հայակրիվայի ձեռքէն, որ մտաբերած էր զայնս ծովը նետել. Բ. մարմնանալն՝ ի կերպարանս կրիայի, Կուրմա, ի Մանտարա լեռան. Գ. մարմնանալն՝ ի կերպարանս Վարազի, սպանելու զՏիտանեանն Հիրանիաքշա, որ կը լլկէր զերկիր և կ'սպառնայր յՈվկիանոս հոսել. Դ. մարմնանալն՝ ի կերպարանս մարդ առիւծու, Նարասինհա, ազատելու զաշխարհ Հիրանիակասիպուի բռնութիւններէն. Ե. մարմնանալն՝ ի կերպարանս գաճաճի, Վամանա, Զ. մարմնանալն՝ ի Բարասուրամա, պատժելու զչաթրիայս որ Պրահմանաց դէմ ապստամբած էին. Է. մարմնանալն՝ ի Ռամա, Ը. մարմնանալն՝ ի Քրիշնա, Թ. մարմնանալն՝ ի Պուտտա և Ժ. մարմնանալն՝ ի կերպարանս սպիտակ ձիու, Կալքի, նորոգելու զաշխարհ.

Վիշնուի այս տասն մարմնանալներուն նշանաւորներն երկուք են միայն, Ռամա և Քրիսնա, որոց աւանդավէպք (legende) ժողովրդականացած են ի Հնդիկս, Ռամա՝ ի Ռամայանա և Քրիսնա՝ ի Պհակավատ-Բուրանա.

Ի Ռամայանա կը պատմուի թէ որպէս Վիշնու մարմնացաւ ի Ռամա, որդին Աւոդ Տասարաթի, թէ որպէս հալածեցաւ իւր մօրուներէն, թէ որպէս իւր Լաքշմանա եղբօր և իւր Սիտա կնոջ հետ փախաւ, թէ որպէս Սիթա առեւանգեցաւ Լանքայի (Սէյլան) թագաւորին ձեռքէն և թէ հուսկ ապա որպէս փոքանեցաւ.

Իսկ ի Պհակավաթաբուրանա՝ Քրիսնայի ծնունդն եւն եւն, նորա մայրն էր Տեվակի.

Գեղեցիկն Տրվանակոյ՝ դեռ այն ինչ ծնած՝ լուրջ կերպարանք մ'ունէր և գոգցես կ'զգայր թէ՝ չուրջը հրաշքը կան իւր վերայ. Տրվանակոյ կը սիրէր առանձնանալ և խորասուզուիլ զՊրահմայէ խորհելոյն մէջ.

Երբ Տրվանակոյ կը լոգանայր Գանգեսի ջրոց մէջ ընդ այլ կանայս, հըրակայ թռչուն մի նայեցաւ ի բարձանց և ամփոփէն եկաւ առ Տրվանակոյ և դրաւ նորա գլուխը կապոյտ ննեարէ (lotus) թագ մը. Ներկայք հիանալով ըսին թէ՝ այդ կոյսն նախասահմանուած էր մեծ գործոց համար.

Տրվանակոյ՝ թէեւ յերկրի վերայ կ'ապրէր՝ բայց աչկունքն անդադար յերկինս կոյս բեւեռեալ էին. Տրվանակոյ ամուսնացաւ Մաթուրայի հետ եւ կ'սպասէր միշտ Վիշնուի փարձատրութեան. Քրիսնայի ծնունդը հրաշիւք յայտնուեցաւ նորա Քանսա հօրեղբօր, որ արգիլեց զՏրվանակոյ բանտի մէջ. Բանտին մէջ յարժամ կ'աղօթէր Տրվանակոյ՝ երկնային հեշտաւէտ ներդաշնակ գեղգեղանք մի լսելի եղաւ, բանտն նսեմաստուեր լուսաւորեցաւ և Վիշնու երեւցաւ աստուածեղէն պայծառակերպութեամբ. Տրվանակոյ լըցաւ հոգւով Վիշնուի.

Մինչ յերկունս ըմբռնեալ էր Տրվանակոյ՝ հողմն փլուց բանտին պատերուն մի մասն, կոյսն և նորածին մանուկն Վիշնուի հրեշտակին ձեռօք ազատեցան. Այս նորածին մանուկն կոչեցաւ Քրիշնա կամ Քրիսնա (Օծեալ).

Քրիսնայի մանկութիւն առ հովիւս անցաւ, հեռի իւր հօրեղբօր սահմաններէն. Ապա դարձաւ ի Մաթուրա և զիւր հայրն ամոռը հանեց փոխանակ իւր հօրեղբօր. Գնաց Քրիսնա Ինտրայի դրախտն և Պարիճաթա նուիրական ծառն բերաւ յերկիր. բայց հուսկ ապա որսորդէ մը սպանաւ.

Մինչդեռ Քրիսնա վեշտասանամեայ էր, թողուց զիւր մայր և զծնօղս եւ ելաւ ի քարոզութիւն.

Ժողովուրդը կը խռնէր զնովաւ, կը լսէր նորա հոգեշունչ քարոզութիւններն և իբրեւ զԱստուած կը պաշտէր. Թագաւորք և իշխանք հակառակեցան նմա.

Եւ մինչդեռ Քրիսնա կը շրջէր Մաթուրայի սահմանները հանդերձ իւր աշակերտօք, ժողովուրդը խանդավառ հաւաքեցաւ և աղաչեց զնա որ քարոզէ. Յանժամ Քրիսնա աղքատ ձըկնորսին առակն ըսաւ և այնու ցցուց բարեաց հետեւանքն.

Առակք Քրիսնայի

1. Երբ մեռնիմք, մեր հարստութիւնք ի տան կը մնան, մեր ծնողք եւ բարեկամք մինչեւ խարոյկը կընկերանան, բայց մեր առաքինութիւնք եւ մոլութիւնք միւս կենաց մէջ անբաժան ընկեր են մեզ.

2. Նա է մեր հայրն որ զմեզ կը կերակրէ, նա է մեր եղբայրն որ մեզ կը օգնէ, նա է մեր բարեկամն որ հաւատք եւ վստահութիւն ունի ի մեզ, նոքա են մեր ծնօղք որոց զգացմունք նման են մերայնոց.

3. Ճշմարիտ հոգին կը ճանչուի ի վիշտս, ի տառապանս եւ ի ձախողութեան.

4. Իմաստունը գիտէ խօսիլ եւ լըռել ի հարկին.

5. Իմաստունը չայլայլիր և՛ յաջողութեան և՛ ձախողութեան մէջ. ոչ առաջնոյն մէջ կը հպարտանայ եւ ոչ երկրորդին մէջ գլխիկոր կը լինի.

6. Ամէն չարեաց, ամէն վշտաց եւ ամէն տառապանաց ճշմարիտ դարմանըն է առաքինութիւնն.

7. Բարին է մարդկան սուրբնն, բայց նա՝ որ կարհամարհէ զիւր ընկերըն՝ է առաւել սուրբն քան զբարին.

8. Արեւն ցերեկի լոյսն է, լուսինն՝ գիշերի, իսկ առաքինի զաւակունք՝ լոյս ընտանեաց.

9. Զարք կաւ կը սիրեն, որպէս ճանճք՝ հինցած վէրքն. պարկեշտը պէտք է հեռանայ անոնց՝ երբ մաճաբեր նետէ մը.

10. Առաքինին կը նմանի վիթխարի թանձրախիտ ծառի մը որ՝ թէեւ արեւուն կիզիչ ճառագայթից ենթարկեալ՝ բայց զայլս իւր հովանւոյն ներքեւ պատսպարելով զովութիւն կուտայ նոցա.

11. Մի հաւատայք հեղեղատի մը, անասնոց ճանկին և եղջեր և ոչ մեծատանց խոստման.

12. Քաջասիրտն ի վտանգս և կինն ի թշուառութեան կը ճանչուի.

13. Մեր հայրը պէտք է լինի ճըշմարտութիւն, մեր մայրըն՝ արդարութիւն, մեր կինն՝ կարեկցութիւն, մեր զաւակունք՝ գթութիւն, մեր բարեկամք՝ ակնածութիւն. ազգականութեան այս կապերն զմեզ ի կեանս պիտի պաշտպանեն և պիտի ցուցանեն մեզ ուղիղ ճանապարհն.

14. Աշխարհային բարիք նման են ալեաց որք կը ծնանին ջուրց վերայ.— երիտասարդութիւնն իբրեւ սաւեր կանցնի, հարստութիւնն զերթ ամպ կը ցրուի, առաքինութիւնը կը մնայ միայն.

15. Ամբարտաւանութիւն, ագահութիւն, անգթութիւն, բարկութիւն և ձանձրոյթ են տխուր որք ըզմարդ կը յարդարեն չարաբաստիկս, մինչ յարատեւութիւն, հպատակութիւն, բարիս հասուցանել չարեաց փոխարէն, «իրել զընկերն», բարեխառնութիւն ի բարս և ի վարս, ուղղամըտութիւն, սրբութիւն, սանձ դնել ըզգացմանց, ամուսնական հաւատարմութիւն, բարութիւն և ուսումն Ս. գրոց զմարդ առնեն պարկեշտ և արժանաւորդ.

16. Զափազանց բարկութիւն և կուտակեալ հարստութիւն՝ ազատ կամ անազատ՝ դժբաղդ հետեւանք կունենան.

17. Գիտութիւնն է առողջութիւն մտաց, իսկ առաքինութիւնն՝ հոգւոյ.

18. Խոհմունք են անունդ մտաց.

19. Թռչունք չեն երբեք հանգչիլ անպտուղ ծառի մի վերայ, վայրի գազանք կը լքանեն անտառն որ չունի այլ եւս հովանի, որդունք կը թողուն տանկըն որ չունի այլ եւս ծաղիկ, տզրուկք կ'ելնեն յայնմ աղբերէ, երբ կը ցամաքի ... թեթեւամիտ կանայք կը թողուն իրենց ծեր կամ թշուառ այրն, ծառայք կը մեկնին այն տունէն, ուր տէրն չուառ եւ եղկելի վիճակի դատապարտուած է. որովհետեւ շահն մոլութիւն ամէն ինչ կը փոփոխէ.

20. Մօմը գիտէ միայն ծովու խորութիւնը. միջոցը գիտէ միայն միջոցին տարածութիւնը, Աստուած միայն կը ճանչէ զԱստուած.

21. Ոչ ոք ի ձէնջ պարծեսցի՝ թէ վերահասու եղած է երազի մի և կնոջ հոգւոյն.

22. Լաւ է նստիլ քան կանգնել, ննջել քան նստել, մեռնել քան ննջել.

23. Ոսկին կը փորձուի երբ քարին հետ շփուի, եզան զօրութիւնը՝ երբ լծուի կառքին, մարդկան բնութիւնը՝ իւր գործերէն և խօսքէն, բայց միթէ կանոն մի կա՞յ որով իմանալ կնոջ խորհուրդն.

24. Համեստ եւ բարի կինն է գանձ անգին եւ մարդկան հոգին ի դեղեցիկ, չնորհալի եւ կատարեալ կերպարանս.

25. Վատանչան կինն է չարեաց մեծագոյնն, որ կը սրբապղծէ ընտանիքը.

26. Զգուշացի՛ր խօսելէ ընկերիդ կնոջ վերայ, զի կնոջ մը համբաւն նըման է կաթի՝ զոր հողմիկն իսկ կրնայ ծածկել փոշիներով.

27. Աներկիւղութիւն փղին գեղեցիկ յատկութիւնն է, արագութիւնն՝ ձիոյն, արեւն է գեղեցկագոյն զարդաւոր, լուսին՝ գիշերի, մաքրութիւն՝ տանն, առաքինի տղայք՝ ընտանեաց, իսկ քաղցրութիւն, գթութիւն և պարկեշտութիւն են գեղեցկագոյն արդուզարդ կնոջ. Ահա սոքա են աշխարհիս գեղեցկագոյններն.

28. Մի բնակիք անդ ուր չիք գետակ մը, վարժարան՝ մանկանց համար եւ տաճար՝ աղօթելու համար.

29. Առաքինին եւ պարկեշտ պէտք է ենթարկուի և չարաց հարուածոց, որպէս սանտալ ծառն որ՝ երբ հատանի՝ անոյշ հոտ մի կուտայ տապարին որ զինքն զդեստնեց.

30. Խոնարհ սիրտը սիրելի է Վիշնուի.

31. Որպէս մկանունք զօրութիւն կուտան մարմնոյ, նոյնպէս առաքինութիւնք՝ հոգւոյ.

32. Զիք մեծագոյն յանցանք, քան ցանկալ ընկերին կնոջ.

33. Որպէս երկիրը կը համբերէ նոցա՝ որք իւր վերայ կը կոխոտեն եւ զիւր ծոց կ'ակոսաբեկեն, նոյնպէս բարին՝ չարին.

34. Մի երկնչիր գնալ ի մէջ չարաց դարձուցանել զնոսա ի բարին անդր.

35. Գիտութիւնն անօգուտ է այն մարդուն՝ որ չունի դատողութիւն, որպէս հայելին՝ կուրին.

ԴԱՒԻԹ Ց. ԽԱԶԿԵԱՆ

Խասգիւղ

(1) Պրահմա (բղխող), Վիշնու (թափանցիկ, ամէնուրեք), Սիվա (երջանիկ, բարերար).

ԱՆՕԳՈՒՏ ԱՌԱԳԱՍՏԸ

Ձկնորսները ժողված՝ եռապատիկ լծակն հնչուն անուորդէն հանելէ վերջ, կապոյտ և ճերմակ նաւակն կլոր փայտերու վրայ քաշեցին վերջապէս և հիմա աւազին ըլլալով թէ այիքն մինչեւ հոն չպիտի կրնար հասնիլ, գացին գիւղին մէկ գինետան մէջ օղի խմելու և ծխախոտ խաղալու համար. բայց չմտածեցին յարմար առնելին նաւակին միակ առագաստն հանգրճել. Ինչո՞ւ քաշէին այս յոգնութիւնն. որքան որ ալ հողմ սաստիկ ըլլար, չի պիտի կարենար իւր լաւ ծանրութեամբն քարերու մէջտեղ սեղմուած նաւակն առնել տանիլ. Եւ ի զուր առագաստն կ'ուռի.

Բանաստեղծ մը անկէ անցնելով, մէկ կողմ խոնարհած նաւակին ստուերին տակ, կը տարածուի աւազին վրայ.

Ծովն համայն, թափանցիկ կանաչով մը ուր հոսանքներն իրարու զարնուելով պղպջատի մեծ բոցեր կ'ստանան, իւր առջեւը կը տարածուի ծոյլ եւ դողդոջուն. Միակ ժայռ մը, սեւ, յատակին փրփրերախ, ջրէն դուրս կը կանգնի, մինչ դեռ գոլորշիի մը վերեւքը ծովեզրին գաճային կողէն կերկարի, եկեղեցւոյն զանգակատան վրայ կը պատառի, աճեղի մը ծայր եղող մարմաշի մը պէս կը խառնուի ամպերուն. Ոչ շատ հեռին, լողացող կանայք, մերկ սրունքներով, փոխթափ ժապաւէններէ չրջապատեալ սաւեռաւաններու մէջ ծածկուած, վարանելով իրենց ոտքերնին կը դնեն դէպի ծովն իբրեւ նեղ սանդուղին վրայ եւ իրենց հոլանի թեւերն երբ վեր կ'առնեն, իրենց մատանց վրայ կը շողշողան մատանեաց ոսկին և ադամանդն. Հողմաշարաշ վրանի մը տակ, որու կտաւին ստուերներ կը պատցնէ արեգակնափայլ փայտերուն վրայ, ծաղկաւէտ շրջազգեստ կ'առին X ի ձեւով չինուած թիթեղեայ վանդակներու և պզտի նստարաններու վրայ որք ցոյց կուտան քառագիծ (quadrillé) գուլպաներու ամբողջութիւն մը. Աստ անդ, գծաւոր զենքակներ հագած լողացողներ ջրէն կ'ելնեն եւ կը մտնեն ոգեւոր յուզելով, տղաքներ և չուններ սասանմերով կը փախին ալիքէն իրենց ակնածութեան վրայ մանուկ կըտորներ կրելով և մի քանի անձանց մթին խումբին մէջ, որք նստած կը դիտեն, կարմիր հովանոցներ կը փայլին, հարսնիքի փունջերու պէս.

Բայց բանաստեղծն բնաւ ուշադրութիւն չ'ըներ լողացող կնանց մերկ սրունքներուն, ոչ ալ արեգակէն բարկացած հովանոցներու կարմրութեան. Մըտիկ կ'ընէ չատ ձայնէն, հաղմաստատան առագաստին տակ նաւակին ածուած հեծծիւնը.

* *

Տխուր նաւակն կ'ըսէ.

«Ինչո՞ւ հոս ձգեն զիս, անշարժ, մեռեալ իրի մը պէս, մինչդեռ կրնայի տատանիլ, վարը, կենդանի ալեաց փափուկ հարուածներէն. Կուզեմ, ցաւակս անկած ալեաց սահուն զառիվայրն քերել և վար իջնալ խելայեղ կողմը բարձր. Կուզեմ որ կողերուս զարնեն ջրոյ ալեծուփ հոսանքները.

«Ի բա՛ց, ի բա՛ց, քանի որ ծովն այնքան գեղեցիկ, քաղցր ճամբորդութեանց կը հրաւիրէ զիս, քանի որ իմ առագաստ արեգին տակ պիտի ոսկեղօծի և քանի որ իմ ետեւս պիտի թողում արծաթեայ երկայն հետք մը որ պիտի սարսռայ ու երգէ».

Այս վայրկենիս, լողացող կին մը, թրջած, իւր սեւնակը կեղեէ, մէկ ոտքը մերկ, կրունկը վարդագոյն և բթամատն աղմնգայտ. Կը տեսնուի լաւ սղկուած թափանցիկ սաւանին տակ, ուր մարմինն կը փայլի. Բայց բանաստեղծը բնաւ գըլուխը չի դարձներ, նաւակին հառաչացը ուշադիր.

* *

Հողմոյն հարուածին տակ, նաւակն կըսէ՝

«Փոթորիկն ալ կ'ուզեմ. Կախուղ խաղաղութենէ մը վերջ, կուզեմ ալէկոծութիւնը ներշնչել որ առագաստանաւերու ածուները կը թաթացնէ և մեծ կայմերը կը չառաչեցնէ. Թող հողմն տանի զիս, թաւալէ, փայլակներէ պաշարեալ ջախջախէ զիս մրրիկներու մէջ. տեղատարափներու տակ և լեռնային ալեաց մէջտեղ որք աճեղագոչ մանչմամբ մը կը խոնարհին. Թէպէտ տխար՝ այլ կը սիրեմ կըռուիլ ծովուն և համայն երկնի դէմ եթէ գիտնամ ալ, որ ալեաց տակ պիտի խեղդուիմ որք պիտի պաշարեն զիս և կմախքս պիտի փշրի տձեւ կտորներու զորս ձկնորսաց կիներն պիտի ժողովեն.»

Լողացող կինն, այս միջոցին իւր սեւնակը կը փնտռէ, չգտներ զայն, կը յուսահատի, կը գոչէ, իւր հոլանի թեւերն կը խաղցնէ և ոտքի վրայ կեցած, իւր անութներուն վարդագոյն ստուերները կը տեսնուին.

Բայց բանաստեղծն, պզտի ակնարկէ մը վերջ, փայտերուն մէջ սեղմուած նաւակին կը դառնայ և չի կշտանար մտիկ ընելէն, երազախոհ, ի զուր բացուած առագաստին տակ.

* *

Նաւակը, զօվասուն հողմէն տակ կ'ըսէ,

«Ո՛ գիտէ սակայն թէ փոթորիկը պիտի չտանի զիս այնպիսի սքանչելի երկիրներ ուր մեծ նաւեր կը մտնեն. Որքան որ ալ տխար կ'երեւիմ և սակայն ունիմ ամենաստոյն փոթորիկներու դէմ ընելու ոյժն և թերեւս այսքան կորուստներէ վերջ պիտի մտնեմ այն նաւահանգստաց մէջ զորս հեռաւոր երկրաց դրօշակները կը զարդարեն.

«Ո՛ յաղթանակք, ո՜ խնծղք. Զգե՜լ խարիսխս, հազիւ ժանեակի սանցին չափ մեծ, ծովու խորն որ հսկայ շոգենաւուց խարիսխները կը խածատէ. Ո՛վ գիտէ թէ կատաղի հոսանքներու հնազանդ և ամեհի հողմերէ մղեալ պիտի չի հասնիմ անծանօթ ծոցեր ուր կոզմներու նման կը ծագին մարդկային աչերէն լքեալ հրաշագեղ կղզիներ. Միայն ինձ յատկացեալ է սահիլ եզեմի քոյր երկրի մը չխափանուած աւազին վրայ ուր երբեք չհատուած վարդեր կը փթթին, ուր երբեք չխածուած պտուղներ կը հասուննան, ուր, երկնի մը տակ՝ որ չի ճանչեր երբեք ամպերը, օրն չունի երեկոյ և ովկէանն չունի դառնութիւն».

Լողացող կինն հագուեցաւ վերջապէս. Ծովեզրին կը մտնենայ նայելու համար, քիչ մը կտրտուելէ վերջ. Մերկ եղած տեսն սիրուն էր, հիմա որ հագուեցաւ, համեղ է. Բաղձանքը կը զայրանայ, կ'ուզես յիշել ինչ որ մանկամարդուհին չուզէր ցուցնել այլ եւս, և լաւ սեղմուած կօշկին գեղն, հրաշալի կերպով կը խառնուի մերկ ոտքին յիշատակին հետ. Բայց բանաստեղծն այնքան չխռովիր հագուած լողացողէն, միայն նաւակին ուշադիր.

* *

«Ինչո՞ւ կը հեծես և ի՞նչ կ'երազես այսպէս. Փայտաշէն և ծանր, չե՞ս ուզեր խաղաղ և անշարժ գետնի մը վրայ մնալ.»

Նաւակը կը պատասխանէ՝

«Ծիծղ կը խօսիս, բայց քանի որ ծանր եմ և այնպիսի կաղնեայ փայտէ մը շինուած որ հաստատ կը կենայ հողին վրայ, ինչո՞ւ ձգեցին ինձ այս առագաստ որ կը սարսռայ և միշտ կ'ուռի անծայրածիր հորիզոնին դէմ.»

Այն ատեն բանաստեղծը, գլուխը խոնարհեցնելով, կը մտածէ թէ ինքն ալ, այս աշխարհի մէջ, այդ խեղճ նաւակին կը նմանի, անոր պէս առագաստ մը ունենալով, հոգի մը որ կը յիշէ, կը բաղձայ եւ անդադար կը բաբանէ հեռաւոր ցնորքներն, անօգո՛ւտ առագաստ, աւա՜ղ, մինչեւ այն ատեն երբ մահն, նաւակին ջրոյ մէջ ձգող ծովահէնի մը պէս, կուգայ մեզ բանալ երազոց դրախտն.

ԲԱԹԻՒԼ ՄԱՆՏԷՍ — Թարգմ. Բ. ՍԱՄԻԿԵԱՆ

ԸՆԴ ՄԱՄԼՈՎ

ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բնական, Քաղաքական եւ Տնտեսական

ՓՈՔՐ ԱՍԻՈՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆԱՑ

ՅՕՐԻՆԵԱՑ

ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

ՈՒՍՈՒՑԻՉ

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Գին 6 Ղր.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՏՊԱԳՐ. ԵՒ ՎԱՃԱՌ. ՅԱԿՈԲ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ, ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ ԹԻՒ 14

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆ

ՊԻՏԱՆԻ ԳԻՏԵԼԵԱՑ

ՓՈՐՁԵԱԼ ԵՒ ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ

Ամեն կարգի տնտեսագիտաց, մանաւանդ տանտիկնանց ձեռքը գտնուելու արժանի այն օգտակար գրքոյկը որ 120 հրահանգներէ կը բաղկանայ, Հայ գրավաճառաց և ի Պարիզ Գարաբ ջրավաճառ Պօղոս և Յակոբ աղայից քով կը վաճառի ի գին 3 գահեկան. 3—5

Արիկեան Մեծ. Միհրան էֆէնտիի

Նոր Հրատարակութիւնք

1. ԲԱՌԱՐԱՆ Տաճկերէն Հայերէն Գաղղիերէն, փառաւոր կազմ. Գին 30 գրուշ.

2. ՌՈՒԹԹԱՄԱՐ ՍԱՐՖԸ ՕՍՄԱՆԻ. Գին 3 գրշ.

3. ԽԻՒԼԱՍԱՅԻ ԳԱՎԱՆԻՆԻ ՕՍՄԱՆԻԹԷ. Գին 3 գրուշ.

4. ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՕՍՄԱՆԵՐԷՆ ԹԵՐԱԿԱՆ, հանդերձ գրի օրինակներով. Գին 1 գրուշ.

5. ԼԷԹԱԻՖԻ ԱՍԱՐ. Գին 60 փարա.

6. ՃԷ ԽԵԼԻ ՄԷՋՄՈՒԱՍԻ. Գին 100 փարա.

Կեդրոնատեղին է Պոլիս Միրձան Չարշը, Գումրը խան Թիւ 8 սենեակ. Սոյն գիրքերը գաւառներն ալ կը ղրկուին փոխան թղթադրամի.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ԸՆԹԱՑՔ

ԳԱՂՂԻԱՐԵՆԻ Ի ՀԱՅ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՌՕՏ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Ի ՊԷՏՍ

ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ ԵՒ ԻՆՔՆԱՏԻԼ ՈՒՍԱՆՈՂԱՑ

Յօրինեաց

ՊՕՂՈՍ ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ

Հինգ մասն և 604 էջերէ բաղկացեալ ընտիր աշխատութիւն մ'է. Ա. Բ. Գ. մասերը 2 ական գրուշ են. իսկ Դ. և Ե. մասերը 4 ական. ամբողջը մեկտեղ ընտիր կազմով 20 գրշ.

Կեդրոնատեղին է Զագմաճըլար փողոց, Թիւ 20, Յովհաննէս Գ. Գավաֆեան գրատունը.

Այս գիրքը գաղղիարէնէ ի հայ թարգմանութեան համար կատարելագործեալ դասագիրք մ'է, և ամէն գաղղիարէն ուսանողաց համար անհրաժեշտ պէտք մ'է. ինչպէս է գաղղիարէնէ ի հայ բառագիրքը.

Գործին վրայ լաւ գաղափար մը առնելու համար գործոյն յառաջաբանը կարդացէք.

Յ. ԳԱՎԱՖԵԱՆ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

ՃԱՇԵՆՏԻՐ ՔՆԱՐԵՐԳՈՒԹԵԱՆ

ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅ. ԵՒ ԳԱՂՂ. ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ Գ. ՄՕՐՃԵԱՆ

62 — ԳԻՆՆ Է 3 ՂՐՈՒՇ — 15—20

ՏՈՔԹՈՐ ՍԵՂՐՈՍԵԱՆ, տեղափոխութիւն բրած ըլլալով, կը ծանուցանէ իւր հիւանդաց թէ՝ այսուհետեւ կրնան զինքը գտնել Բերա, Եէնի չարշի փողոց, Թիւ 58. ամէն օր կէս օրէն վերջը, ի բաց առեալ երեքշաբթի օրերը. 19—30

ՋՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ

Բերա, Սաքըզ աղաճ, Թիւ 15, 17, 19 [Այա Ճամի]

Իր տեսակին մէջ միակ հաստատութիւն յԱրեւելս

Ամենէն զօրաւոր և կատարելագործեալ գործիներով օժտուած

Պիրճանք, հանգստութիւն և աժանութիւն ի միասին

ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՈՔԹՈՐ ՍԻՊԻԼԻ

Նախկին ... Բժիշկ ... հիւանդանոցաց

ԼՈԳԱՆԱՆ ԵՒ ՏՈՒՇ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

Նեվրասթենիա—Կաթուած—Մարմնամարզ

Վարդապետ—Մսաւոր—Անդամալուծ

Ջղային թուլութիւն Արանց

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆՈՒԻՆ ԵՒ ԿԸ ԲՈՒԺՈՒԻՆ

Անարիւնութիւն, Իոդեան, Ջղախտութիւն, Անկարողութիւն, Անդամալուծութիւն, Սառնարութ հիւանդութիւնք, եւն եւն.

ՄԷԿ ՔԱՆԻ ԳԻՆԵՐ

ԼՈԳԱՐԱՆՔ	Բ կարգի 4 գրշ.—	Ա կարգի 6 գրշ.
ՊԱՐԶ ՏՈՒՇ	Բ » 3 » —	Ա » 5 »
ՏԱՔ ՋՐԻ ՏՈՒՇ	Բ » 5 » —	Ա » 7 »

Դեղերով լոգարաններու համար գիները կը գտնուին գեղին գնոյն համեմատ.

Բաժանորդագրութեան համար 10 % զեղչ

Դպրոցներու եւ ընտանեաց համար մասնաւոր պայմանք 35

ԱԶԴ

Էֆէնտի չողինաւէն Նուազեալ Էլիս, Լիվերպուլէն սոտ հասաւ ընդհանուր վաճառքով.

ԻՏ. ԼԱՑՈՆԴԷՆ

Գործակալ Էֆէնտի ...

ԲԱՐԵԿԱՄ ԱՄԵՆԵՑՈՒՆ

ԳՐՔՈՅԿ ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ԸՍՏ ՀՕՄԻՈՓԱԹԻՔ ԴՐՈՒԹԵԱՆ

Կը ծախուի Պոլսոյ ամէն Հայ գրավաճառաց, և կամուրջի գլուխն ջրավաճառ Պօղոս և Յակոբ աղաներու քով. Կեդրոնատեղին է Յ. Գավաֆեանի գրատունն Զագմաճըլար եօգուշ.

Միշեալ գրքոյկի մէջ յանձնարարեալ բոլոր դեղերը գրքոյկի հեղինակի Տօքթ. Կիրակոսեանի քով միշտ պատրաստ կը գտնուի, ի Կէտիկ Բաշա, ուր ամեն օր մինչ կէսօր կը գտնուի իրեն դիմող հիւանդներն դարմանելու, և յետ կիսաւուր Բերա. (Եօլ քուլ-Տողուրըմ, 587 Թիւ). 188 — 6—18

ՍԻՄՈՆ ԳԱՐԱՄԱՃԵԱՆ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

Ընտիր Գրուածոց

Ազգային եւ Օտար Մատենագրաց

(Արձակ և Ոտանաւոր)

Սոյն ընտիր գործն ցարդ հրատարակուած հաւաքածոյներու մէջ առաջին տեղը կը բռնէ, ունի ձախ պարունակութիւն մի ընտիր դասակարգութեամբ՝ շահագրգիռ և հետաքրքրական ուսանողաց համար. Երկարօրէն եւ բազմաթիւ մեծ հեղինակաց հետեւողութեամբ յօրինուած է լաւագոյն մեթոտով մի առաջնորդելով զաշակերտս յուսումն աշխարհիկ լեզուի.

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅՍ կը բաղկանայ երկու մասերէ. Ա. մասին մէջ կը բովանդակին գեղեցիկ հատուածներ, պատմական և նկարագրական գրուածներ, առակներ, եւն. Գինն է 3 գահեկան. իսկ Բ. մասին մէջ որ առաջնոյն կրկինն է ու մեծագիր, կը պարունակէ մեծ մասամբ անտիպ գրուածներ, գրագիտական գլխաւոր կանոններ, 35 Հայ հեղինակաց հակիրճ կենսագրութիւններն, առածներ, բարոյական իմաստներ, բառագիտական ծանօթութիւններ եւն եւն. Գինն 7 ուկես գահեկան. կը ծախուին ամէն Հայ գրավաճառաց քով.

Սոյն գործոյն կեղծ օրինակներէն զգուշանալու համար բաւ է միայն կարդալ գրքին ճակատն ՍԻՄՈՆ ԳԱՐԱՄԱՃԵԱՆ. 163

ԻԼԱՆ

ՕՐՄԱՆՎԼ ՄԼԱՏԻՆ ԽՏԱՐԼԻ ՈՒՄՈՒՄԻԼԻՍԻ

Սէլանիք վիլայէթի տախիլինտէ Բէշինտէրէ գազասընտա Գազանճը մաճալեսի իլէ Նօրոտա գարեէսինտէ վագը օլուբ Ինկիլթէրա տէօվլէթի թէպաասընտան միւսիւ Ֆրէտէրիգօ Շարնօ թարաֆընտան գաճիրէ իիրաճ օլունան վէ խարիթասը միւճիպինճէ հուտուտլարը չիմալէն Իսթէրէեէնիգօ տաղը թէրէսինտէն պէտ իլէ Բանսլիա եախոտ Նօրոտա տաղը թէրէսինտէն պիր միրաւ մէզգիւր Բանսլիա թէրէսինտէն Լարիգօվա թարիգի իլէ Զարի տէրէսի սուեոունը կէչտիկի նօգթայա չէքիլէն խաթթըն իսալը Զարի տէրէսի սուեոունը գատ իյէտիսի նօգթայա միւնթէհի խաթթը միւնքաօրը վէ զարպէն մէզգիւր նօգթատան պէտ իլէ Զարի տէրէսի սուեոունը թաագիպ խուէրէք Բէեավիչա տէրէսինին միւնսապ օլտուղը նօգթայա վասըլ օլունան խաթթը միւնճանի վէ ճէնուպէն մէզգիւր նօգթատան պէտ իլէ Բէեավիչա տէրէսի սուեոու թաագիպ խուէրէք Գօլոնեօգ տէրէսի սուեոունը միւնսապ օլտուղու նօգթայա միւնթէհի խաթթը միւնճանի վէ չարգէն մէզգիւր նօգթատան պէտ իլէ Գօլոնեօգ տէրէսի սուեոունը թաագիպ խուէրէք Բէրասէ տէրէսի սուեոունը միւնսապ օլտուղու նօգթայա վասըլ օլունան խաթթը միւնճանի վէ իչալը նօգթատան մէյտէի հուտուտ օլան Իսթէրէեէնիգօ տաղը թէրէսի նօգթասընա միւնթէհի խաթթը միւսթագիմ իլէ մահտուտ վէ մէսահէի սաթհիյէսի 754 հէքթար արազի տէրտուէրինտէ իմալ օլունաճագ օլան սիմլի գուրշուն վէ մանկանէզ մատէնինին 99 սէնէ միւտտէթլէ մուամէլէ հօճթէսինէ իճալէսի մուգարրէր խուսկինտէն մատէնը մէզգիւրէ պիր կէօնէ իթիրազը օլանլարըն Մէատին նիզամնամէսինին 29 վէ 30 ընճը մատտէլէրի միւճիպինճէ թարիխը իլանտէն իթիպարէն 2 այ միւտտէթ զարֆընտա Տէրսաատէթտէ Մալիյէ Նէզարէթը ճէլիլէսի տախիլինտէ Օրման վէ Մէատին խարդէի ումումիյէսինէ վէ մաճալլինտէ միրքէզը վիլայէթէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր.

7 Թէշրինը սանի 306 — 597

Բէյա

Սէլանիք վիլայէթի ճէլիլէսի տախիլինտէ Սէլանիք սանճաղընտա Թաալի Բէշինտէրէ տախիլինտէ քազայէն Վարդարա վէ Եէնի քէօյ Պալլաօրա տէրէ վէ Նիք վէ Ղօմաթ միրի օրմանլարընտան 5 սէնէ միւտտէթ զարֆընտա գաթ ու իհրաճ վէ հարգ ու իմալ խուլմէք վէ պէտէլը մուգարրէրէնին էօշրիւնէ հիսսէ իճալէտ բէշինան վէ գուեուրընը 5 սէնէտէ 10 թագսիթ իլէ պէհէր սէնէ մարտ վէ աղօսթօս խալթուալարընտա իիրաճ օսմանի 100 գրշ. հիսապը իլէ սէնէն վէ նաքտէն թէսլիմ վէ իիթա գըլընմագ վէ չէհրի հալը րաւմինն երիմի պիրինճի չարշամպի կիւնիւ գարարը մուվագգաթը վէ պիր հաֆթա միւրուրընտա իհալէյի գաթիյէսի իճրա գըլընմագ վէ չէրաիթի սայիրէսի օրման նիզամնամէսի իլէ թաաբի խուլընէնք մուգավէլէ մախսուսասընտա մէզգիւր պուլընտուղու վէ թահմին օլունան 15000 մէթրօ միւքաապ քէրէստէ պէհէր մէթրօ միւքաապը 50 վէ 2.000.000 փըյէ քիւմիւրիւ պէհէր ճէտիւ 100 փըյէսի 6 գուրուշտա մաճալլինճէ թալիպի էօհտէսինտէ օլտուղունտան պուլունմա թալիպ օլանլարըն Տէրսաատէթտէ Մալիյէ խազինէսի ճէլիլէսի տախիլինտէ Օրման վէ Մէատին խարդէի ումումիյէսինէ վէ մաճալլինտէ Սէլանիք վիլայէթի ճէլիլէսի միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր.

8 Թէշրինի սանի 306 — 597

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ԵԿԱՄՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

“ՖԻՆԻՔՍ”

Հիմնեալ ի Լօնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգլ. ոսկոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 27

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սև ծովու եզերաց Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերև։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆռանք	8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889	»	5,604,722
Տարեկան հասոյթ	»	12,773,779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՌԱՆՔՖՈՒՐԹՈՒԱՁ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 — Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխ ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ 4

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան.

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

45, ՂԱԼԱԹԻԱ — ՊԷՕՅԻՒՔ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ 45
Բ. ՀԱՐԿ. ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՂԹԱՏԱՐԱՏԱՆ ՎԵՐԵՒ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑՔ

Պատի, Գրպանի, Ոսկիէ, Արծաթէ, Մետաղէ

ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՔ

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր յաճախորդաց, որ առևտրական այս ճիւղին եղանակն ըլլալուն, իւր ապրանաց մթերքն ճոխացուցած է։ Ուստի կը խնդրէ այն յաճախորդներէն որք պէտք ունին ժամացոյցի, գոհարեղինաց, գինն սոյն վաճառատունն և օգտուին այս ապրանքներէն, որք եւրոպիոյ լաւագոյն գործարաններէն բերուած են, և որոց ճաշակը, քրոմը և ընտրութիւնը կ'արդարացնեն այն համեմատաբար համեստ գինն որով ի վաճառ հանուած են։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Վաճառատունը մասնաւորապէս կը յանձնարարէ, մետաղի վրայ ոսկի գաբլամա ժամացոյցի շղթաներ եւ այլն, որոցմէ ունի մի սեռ քուն Բարիզի ապրանք։ 204

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍՏԻՔ)

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹ Հ ՊՐԻԹԻՇ ՌԻՊԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուէ մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրև նշան կէիւ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նոր ձևատառով շինուած են հոգ-ով բեր-տով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուէ մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կէիւի մը և առաջքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը գրոշմուած է իբրև նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ ազբիւկըի մօտ Սեպուհ աղա Տէմիրճեանի թիւ 47 և 49 խանութն և բոլոր քաուչուէ մուճավաճառներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Փօճաճըն Օղլու խան, Ծորճի Կիտրալի թիւ 13 մթերանոցը։ 167

ՖԵՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց
Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ չքանշան՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ.

Բազմ տարուան յաջողութիւն Իտալիա, Ամերիկա, ի Հնդկաստան, յԱրևելս և յԵգիպտոս —Հարգուած 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մելպուրնի և Պրուսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 1873ի Վիեննայի միջազգային ցուցահանդէսներու մէջ։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ առողջապահական ամենէն ծանօթ ըմպելին է.—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իբր գլխաւոր գործնական ճանապարհ երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը գիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելին, բոլոր ծանօթ ըմպելիներէն և ամէներէն գերազանց, կ'առնուի ամեն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր։ Ջուրէն յետոյ, աղէկ մարսողական է, կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինիի, սեւ սուրճի կամ սոդայի հետ։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ՌԷՖՖԻՍ 605

ՄԱԳՂՈՆԻ

ԿԻՍՀԻՒՊԼԸՐ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

Կալաքարային Թթուուտ աղբիւր ամենամաքուր

ՕՏԱՆԻ ՆԱՒԱՅՈՑ ԵՒ ՁՕՎԱՐԱՐ ԸՄՊԵԼԻ

Հարբելու, խառնելու բարբառով, ստամոքսի և աղեաց համար յանձնարարելի։

Հայերէն Մագրոնի, Գարլսպատ և Վիեննա 604

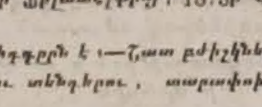

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրփուլ և Մէջիտէրանէի միջև բեռնով ըմպելի

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանտարուս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆերոս	4000	Օսսերիս	3000
Օսմանլը	4000	Ներէիտս	3000
Սեքստերիս	3250	Ռէքոս	3000
Թիթոս	3250	Լոգիւս	800
Մակեդոնիա	3250	Օլիմփոս	800
Մէրիտիս	3350	Սէմել	700

Բեռ չոգենաւք, նաւապետ ծնեալ, ամսոյս գէպ ի 9ին Լիվըրփուլէն առաջ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ունիթօլ խան
ՃԻԵՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ. 36 31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվըրփուլ։

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ՆՍՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԽՄԱԳՈՒԼԵԱՆ Ընկ.
Կ.Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Ճէլալ-Պէյ Խան, Թ. 10
ԳՆԵՐԸ ՈՐՈՇ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած սոյն վաճառատուն, որ առ հասարակ յանձնարարութեանց վայելած է, գլուխ հասարակութեան պահանջին, շատ հաւատ ունեցող ճշմարտապէս ծանուցանէ թէ իր թէյը հաշուով տեսակաւ թէյ ամեն տեսակ և մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակ ոգիով ու գերազանց թէյեր, ինչպէս նաև այլ և այլ անձաւ թեամբ և ձևերով նկարազարդ տուփեր (բանակիններով հանդերձ), որք փարիզի վերջին ցուցահանդէսին մէջ այժմ յաջողած են առաջին կարգի մրցանակի եւ գեղարուեստական մեդալ հրաշալիութեամբ կրած համարուին։ Ի մէջ այլոց մեր արդէն յաճախորդաց իբր կարող նախ կարենալ ծառայել գերապատիւ առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս այցելու պատիւն ընդ ամեն կարգի անձինք անհատապէս գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և ամենուն ինչպէս նաև ձևերուն առթիւ բերուած թէյերու ճաշակայորմաք ընտրութիւններէն։ 199

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՈՒԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒԵԼՈՒ ՖԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիա Դաուպոնիքը կը փարատէ գեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՕՐԻ—Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս գեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչև ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անզգամութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, ամեն տեսակ կարողութեան վտանգաւոր նուաղում, կորուսեալ ոյժերու վերադարձ և կենսական ամեն գործարանական խանգարումներ։

Կը բուժէ գեղարուեստութիւնը, ջղային եւ սրտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները, ընդհանուր հիւծութիւնն եւ ապաշաւութիւնն։ Կը կանգնեցնէ կենսական ոյժերու և կ'երկարէ կեանք։

Ջղային տկարութեան եւ մտաւոր յոգնութեանց մէջ այս գեղին ազդեցութիւնն անմիջական եւ յայտնի է։ Մելամաղձութեան զգացմունքն եւ ափսոսանք կ'անհետանան ճնշման ամբողջ ազդեցութեամբ։

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՕՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային ազդեցութիւն կ'առնէ, արեան մէջ մտնելով կենսական ելեկտրական ոյժը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ ազդեցութիւնն է։ Աւելի քան ուղեղ կը կենդանացնէ մարդկային ամբողջ գրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին ամեն կենսական և ոգեղէն ուժը։ Սիրտը որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Անտրամադիր է, կը զուէ եւ կը ծաղկեցնէ արիւնն եւ նոր առուգութիւն մ'կու տայ ուղեղին, ջղային գրութեան եւ մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի զոր ամեն գործածուած սակայն օրէն ետք, ջղային գրութեան եւ մտաւոր կարողութեանց նշանաւոր յաւելումն եւ կորովի եւ բարօրութեան զգացմամբ մը ըլլալ։ Մարդ առողջութիւնը վերանորոգուած է։ Ախորժակը հրաշալի կերպով կ'աճի։ Քունը կը լինի հանդարտ եւ կազդուրիչ, ալևոր ջողան կը լինին, մարմնը պայծառ եւ առողջ կ'առնուն։

Զգուշացէք առոր նմանութիւններէն, Տոքթոր Լալորի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակել է իւրաքանչյուր շիշ որ բրիտանական կառավարութեան գրոշմը կը կրէ առ բաներով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England։ Այս գեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ բերած է ...։

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՄԻՈՒԱՆԱ

601 Աւետարանի ընդհանուր մթերանոց Վալիտէ, պահեստներ քով, կալարան Թերմակեանց, 95 եւ 97։

HUILE DE HOGG

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդուութիւնն հաստատուած է 25 են աւելի տարիներու փորձով հետեւեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, Թոքախտ, Թոքատարփեր հիւանդութիւն, հազ, խռպ, յամառ հազ, խոյլ, աւշային գեղձերու ուռոյցներ. մորթի հիւանդութիւնք, սրքեւն, սպիտակ զաջտան, ընդհանուր տկարութիւն և այլն. նաև տկար և փափկակազմ տղաքները զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կը խմուի։

Օգտուելու համար բնական իւղերէն և մանուանդ անոնցմէ որ յաճախ վատնական նպատակներով բնական իւղերու տեղ և իբր թէ անոնց մէջ աւելի ազդուութիւն և սնունդ կայ բաւական այլեւայլ բաները չեն ճար այնը բայց միայն աւանդաքար ընդդունայն գրգռելու և հոգնեցնելու. երբեմն շատ վտանգաւոր եւ կընան ըլլալ։

Բնական և զուտ ձկան իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԿԻ ԻՒՂԸ, որ եռանկիւնի շիշերով կը ծախուի։ Պահանջել հօկ անունով՝ Բարիզի բժշկական Ճեմարանին բժշկական գործոց գլուխ Պ. Լըսիւէօրի վկայութիւնը որ իւրաքանչիւր շիշերի վրայ կը գտնուի։ Տէլլա Սուսայի և այլ Պոլսոյ հանրածանօթ դեղավաճառներու քով կը գտնուի։ 1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ հօկի մորթի ձկան բնական իւղի շիշերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղիոյ կառավարութեան կնիքն պիտի գտնուի ուրեմն այս մասին ուշադրութիւն ընելու։

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԽԻՂՈՑ ԱՆՀԱՄ ԵՒ ԱՆՀՈՏ

Թուրքիոյ համար միակ ներկայացուցիչ Գ. Գ. ՏԷՆՃԻՏ, Պոլիս 83

ՄԱՐԱՎԻԼԻԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ցաւեր կը բուժէ խողովակներն և ... կերպով յառաջ եկած ոսկորները. կ'անհետացնէ ծակին նշանները, ցաները, որոնք Թարած պրոյ գը եղնէ։

Դեղերն կաւառ երիտասարդութեան ամեն հրապոյրները։ Գեղեցիկ անձին ներքին խնամք համար Թանկագին գիւտ։

Թուրքիոյ համար ներկայացուցիչն է Գ. Ֆ. Պէլլօ, Թինճիւան խան, Պոլիս։ Ընդհանուր մթերանոցն է Նոմեանց Գարրուանտ, Ղալաթիա, Սիւրէն թոսոնեան, Վալիտէ թով —Կեդրոններ զգուշանալու համար, գինն միայն մթերանոցին։ 33

ՊՈՒՏԱՓԷՇԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ

(ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

1885ին Հունգարիոյ Մայրաքաղաքի Տիեզերական Ցուցահանդէսին մէջ յաջողութեամբ, մրցման կարողութեան եւ արտածման մեծ միտումն առնուած է, զոր այս ցուցահանդէսին գարուորք նշանակած էին իբր առաջին մրցանակ մաքրողական հանքաջրոց համար։

Այս աղբիւր մեծագոյն մրցանակներն պատուած է ինն ցուցահանդէսի մէջ. կը փայլի ոսկին ոսկեայ եւ արծաթեայ մետալներով, բայց առաւել բժշկական աշխարհին համարումը կը վայլէ իր ազդուութեան և անուղղութեան զարմանալի կարողութեան համար։

ՖՐԱՆՍՈՒԱ-ԺՈԶԷՖ աղբիւր վերջերս գրուած է լուրիզի բժշկական Ակադեմիայէն և Լոնտոնի համբաւաւոր Լընտըն-Հօսբիթալ հիւանդանոցէն. բաց ասոր, այս ջուրն ալ էն առաջին փորձով կը յայտնէ ենթակաշը։ Այս ջուրին վրայ տեսութիւններ ծրիկապար կը տրուին այս ջրին բոլոր մեծ քանակութեան, գլխաւոր գեղատանց և Պտեսարեղ։ ...թի գրասենեկին մէջ.

Նմանութիւնք ուրիշ ջրերու հետ չփոխելու համար առաջին առնելու համար, խոհեմութիւն է միշտ փնտռել Ֆրանսուա-Ժոզէֆի մակագրական կը գիւթին, որ գտնուի ամեն շիշերուն վրայ։

ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ԱՂԲԻՒՐ
(F)RANÇOIS JOSEPH
ՊՈՒՏԱՓԷՇԹ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ)

Իւր ... կերպով ընդունուած է իբր անմրցելի ազդուութեան համար։

ԱՄԷՆՈՒՐԵՔ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Ընդունուի Տ. և Մ. Մէզիրի և Ս. Փրիսլիտեան Պոլիս, Ս. Գասգորիաուտ և Ա. Թիթթա Ղալաթիա, Ճ. Քանդզոս ի Իզմիր. Թուրքիոյ համար գործակալն է Գ. Ֆ. Պէլլօ, ի Պոլիս։ 34

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԵԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԸՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջակ-Թղթատարատան վրայի յարկը, և ի Զմիւռնիա Եվանճէլիքի փողոց թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի առած է ի մեզ, այս ձմեռ նախանձելին արդէն իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելուած մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգղիական, Գերմանական եւ Պելճիքական բրդերու զանազան տեսակներով։

Հետեւաբար իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որ, են՝ օձաի համար ամեն տեսակ ձարմակեղէնք, բանուածք, կիսազգեստք, բոլլեր, փորէ, թաշկինակ, ամեն պիտոյք, չալիկ, շապիկներ, ստամոքս, ֆլանէլ կանանց օրիորդաց և փոքր աղջկանց համար զարդարանքներ, աւելցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հատուածական զարմանքը կը գրաւէ մանուանդ այն վայելուչ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճարմարաններն կանանց օրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձևութեամբ հանձնում ճաշակով ու չքնաղութեամբ յօրինեալ են։

Ցուցակուած մի բրած է նաև պատրաստուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձևութեան վրայ որ արդէն ճոխ է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոյն ճաշակին ու բազմանաց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ պարտին։ Կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամեն տեսակ զգեստներ բայլծներ խիստ չափաւոր գներով։

Կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ.

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ 188

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Լիվըրփուլ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջև

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալերմօ	3200
Աննէլօ	3000	Կալիկօ	5500	Բանտէր	1700
Ապոլլօ	5500	Կիգանտօ	2200	Բլամինկօ	1500
Արկօ	300	Կոլօ	1000	Բօլօ	1000
Արիօսդօ	4000	Կրոանօ	2200	Թաուրօ	2800
Պասանօ	3000	Հիրօ	2000	Ռիալթօ	4400
Պորոմիոս	220	Հիտալկօ	3000	Ռինալտօ	3200
Պրաւօ	2000	Հիմանա	7000	Ռոլլօ	3000
Պուֆֆալօ	8800	Համպեր	1200	Ռոմէօ	3500
Կէլլօ	2600	Յակօ	5000	Ռօզարիօ	3500
Կալիպսօ	2500	Ճիլօ	2300	Սալէրնօ	4000
Կամլօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդրիկօ	8200
Կատօ	2000	Քօլրինօ	4200	Սարփօ	2000
Կօմօ	2700	Քօլնօ	2200	Սոլիոս	2000
Չիկանօ	5000	Լէօ	2000	Սորէնտօ	4300
Տիլօ	4000	Լէբանթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Տօլորասօ	5400	Լիմլօ	3000	Թուրսօ	1200
Տիգօ	2500	Լոմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրրինօ	900
Եուրօ	800	Մարտէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Էրիօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էսպանօ	2400	Մօրինօ	3100	Ներօ	2800
Էսպերանսօ	3000	Նիլօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Ծիֆֆառէնս	200
Էրամօ	2600	Օթէլլօ	5000	Զէլանդօ	200
Ֆալքոն	800	Օրանօ	4000	Զէրօ	140
Ֆիդօ	700	Օտօ	2000	Մօրսինթօ	120
Էսպէրոս Մանոր					8000
Բիարթի Մանոր					8000
Լէյթի Մանոր					8100

Բեռ շոգենաւը նաւապետ ՍԹՔ Փէնս, Լիվըրփուլէն ասա կ'սպասուի ամսոյս դէպի 30։

Ուղեւորներու համար անհրաժեշտ կը լինի։

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՕ Գործակալք Թիւ 17-18, Բիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 192

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէլեան և Բօսֆոր միջև կանոնաւոր գնացք

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն Սէյտոսն որ պիտի մեկնի Նոյ. 25ին։

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղւոյ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 250 Ֆրանք
Բ. » 178 »

Ուղեւոր և ... բեռ

Նաւուղեւոր, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ Թիւ 17-18 Բիւյիւք Միլլէթ 21 Մոմհանէ փողոց, Թիւ 14

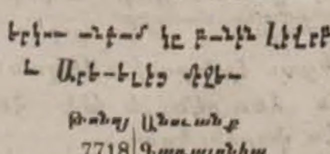

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ուղեւորներու կանոնաւոր գնացք Լիվըրփուլ և Սեւ-ծովու միջև

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գալլիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	2574
Աուրանիա	7268	Մարաթոն	2408
Բասլոնիա	5587	Արգոս	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարտինիա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալեբբօ	2143	Թրինիտատ	899
Քէտար	1876	Մարոքքօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ձ. ՃՕԼԻ գործակալ Thomas C. Joly Թիւ 1, Բիւյիւք Հալիլ փաշա խան, Ղալաթիա 10